

16419

59-61

OSZ

IN MORRA

OSZK

Digitized by Google

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Central Library of the University of Szeged

16419

EGYETEMES KÖNYVTÁR

SZERKESZTI: DARVAS HENRIK.

NÓRA

SZINMŰ HÁROM FELVONÁSBAN.

IRTA:

IBSEN HENRIK.

FORDITOTTA:

REVICZKY GYULA.

59 - 61. szám.

Ára 3 korona.

EGYETEMES KÖNYVTÁR KIADÓVÁLLALAT.
FŐBIZOMÁNYOS: SZILÁGYI SÁNDOR
KÖNYVKERESKEDŐ GYŐR, KIRÁLY-UTCA 10.

„EGYETEMES KÖNYVTÁR“

SZERKESZTI: DÁRVAS HENRIK.

==== Egy-egy szám ára 1 korona. ====

Az olvasóhoz!

A Gross-féle „**Egyetemes Könyvtár**“ uj kezekbe került. Célunk, hogy ezt a vállalatot teljesen modern, a német **Philip-Reclam** kiadásában megjelenő „**Universal Bibliothek**“ színvonalára emeljük és azzal teljesen megfelelő modern színvonalu műveket hozzunk a könyvpiacra, úgy hogy abban munkás, intellektuel, szóval a társadalom minden rétege megtalálhassa kedves könyvét, szellemi táplálékát.

Az „**Egyetemes Könyvtár**“, amely *Darvas Henrik* szakavatott szerkesztésében jelenik meg, példátlan olcsó: számonkint csak 1.— koronába kerül és ha tekintetbe vesszük a mai technikai költségeket, kiviláglik, hogy az „**Egyetemes Könyvtár**“ az összes füzetes magyar vállalatok között a legolcsóbb és legtöbbet nyújtó.

Hazafias tisztelettel

**Az „Egyetemes Könyvtár“ kiadóhivatala,
Szilágyi Sándor könyvkereskedő, Győr.**

- 1—3. Carrière : Rosseau Tanulmány, ford. Ferenczy József.
- 4—5. Sebesztha Károly : Pszichológiai tanulmányok.
6. Modern angol költők : Lyrar anthologia, ford. Dr. Koltay Virgöl.
- 7—8. Kölesey Ferenc : Parainesis.
- 9—10. Csengery János : Homeros, mithológiai tanulmány.
- 11—13. Katona József : Bánk bán.
- 14—15. Ferenczy József : Tükördarabok, irod. tanulmányok.
- 16—17. Sebesztha K. : Gróf Széchenyi István élete, kor és jellemrajz.
- 18—19. Calderon : Saját becsületének orvosa, szinmű 5 felvonásban, Beksics Gusztáv fordítása.
- 20—22. Heine költeményei, Endrőey Sándor fordítása.
23. Pulszky Ferenc : Publicisztikai dolgozatok.
24. Ferenczy J. : Emlékbeszéd Tóth Kálmán felett.
- 25—26. Rogeard : Jelenetek a francia forradalomból.
- 27—28. Kisfaludy Károly : A fősvény, vigjáték 3 felv.
- 29—30. Gabányi Árpád : A mama, novella.
31. Ferenczy József : Emlékbeszéd Trefort Ágost felett.

NÓRA.

SZINMŰ HÁROM FELVONÁSBAN.

IRTA

IBSEN HENRIK.

FORDITOTTA

REVICZKY GYULA.

GYŐR,

KIADJÁK GROSS TESTVÉREK.

Személyek:

Helmer Róbert, ügyvéd.

Nóra, neje.

Ervín,

Bób,

Emmi,

} gyermekeik.

Rank, orvos.

özvegy Lindenné.

Günther.

Mari, dajka

Helén, szobaleány

Bérszolga

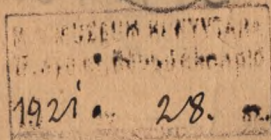
} Helmernél.

(22)

Történik Helmer lakásán.

161718/59-61

Gross Testvérek Győrtött.

ELSŐ FELVONÁS.

Kényelemmel és izléssel, de nem pazarul berendezett szoba. Egy ajtó a háttérben, jobbra a pitvarba, egy másik ajtó a háttérben balra Helmer dolgozó szobájába vezet. E két ajtó közt zongora. A baloldali falban balra egy ajtó s erősebb ablak. Az ablak közelében kerekasztal karszékkel és egy kis pamlaggal. A jobb oldalfalban kissé hátrább ajtó. Ugyan abban a falban, jobban az előtér felé a kőkályha s előtte néhány karszék és egy hintaszék. A kályha és az oldalajtó közt egy asztalka. A falakon rézmetszetek és szalonálvány porcelánnal s apró műtárgyakkal. Egy kis könyvszekrény diszkötésű könyvekkel. Szőnyeg. A kályhában ég a tűz. Téliidő.

ELSŐ JELENET.

Nóra, Bércszolga. Helén, később Helmer.

(Künn a pitvarban csengetnek, majd hallani lehet, a mint ajtót nyitnak. Nóra vigan dudorázva lép a szobába. Felső ruha van rajta, a karján mindenféle csomagokat visz, ezeket leteszi a jobb felőli asztalra. A pitvarba nyíló ajtót nyitva hagyja maga után, s künn látható egy bérszolga, a ki karácsonyfát és kosarat visz, mind a kettőt átadja a szobalánynak, a ki ajtót nyitott.)

Nóra. Aztán jól elrejtse a karácsonyfát, Helén, nehogy a gyerekek előbb lássák meg, mint este, mikor fel lesz diszítve. (tárczáját előhuzza, a bérszolgához) Mit kap?

Bércszolga. Ötven fillért.

Nóra. Itt egy márka . . . Csak tartsa meg. (a bérszolga megköszöni s elmegy. Nóra becsukja az ajtót. Mialatt felső ruháját leveti, elégtelen mosolyog. Aztán kivessz zsebéből egy papir tölcserő cukros mandulával, s megesszik néhányat. Majd óvatosan férje ajtajához lép és hallgatódzik) Igen, benn van. (dudolva megy a jobbfelől asztalhoz)

Helmer. (szobájában) Az én kis pacsirtám csicsereg oda künn?

Nóra. (elfoglalván néhány csomag felbontásával) Az álm!

Helmer. A kis mókus gazdálkodik ott?

Nóra. Az! az!

Helmer. Mikor jöttünk haza?

Nóra. Az imént. (a cukros mandolát zsebre rakja, s száját törli) Jer ide, Róbert, s nézd, mi mindent vásároltam.

Helmer. Most ne zavarj. (valamivel később kinyitja az ajtót s tollal kezében kitekint) Hogy mit vásároltál, mondd? Ezt az egész rakást itt? Hát az én jó madaram már megint pénzt pazarolt?

Nóra. (kalapját leveszi) De Róbert, ebben az évben már csakugyan illő, hogy magunknak egy kis örömet szerezzünk. Hisz ez az első kárácsony, a mikor nem kell szükösködnünk.

Helmer. De tékoznunk sem lehet.

Nóra. De igen Róbert, most már egy kissé lékozlók is lehetünk. Nemde? Osak épen egy piczikét. Hiszen most nagy fizetést kapsz és sok, sok pénzt szerzesz.

Helmer. Igen, újévtől fogva. De még egy egész negyed év van hátra, míg az első részletesedékes lesz.

Nóra. (átmegy balra, a kalapot a kerek asztalra teszi) No bizony! Addig kölcsönt vehetünk.

Helmer. Nóra! (hozá lép s tréfálva fülön fogja) Már megint elragadt könnyelműséged? Tegyük fel, hogy ma ezer márkát veszek kölcsön, s te kárácsony hetében szerencsésen túladsz rajta, Szilveszterkor pedig a fejemre szakad egy téglá, melytől...

Nóra. (befogva száját) Pfuj! Hogyan beszélhetsz ilyen csunyákat?

Helmer. Nos igen, tegyük fel, ha ilyesmi megtörténne, mi lenne akkor?

Nóra. Ha ily szerencsétlenség érne, egészen közömbös volna rám nézve, van-e adósságom vagy nincs.

Helmer. De az emberek, a kiktől én kölcsönt vettem?

Nóra. Azok? ki törődne velük! Hisz idegenek!

Helmer. Nóra. Nóra! de komolyan, szívecském: tudod hogyan gondolkozom e tekintetben, semmi adósság, soha se kölcsönözni. Bizonyos megkötöttség, s ezzel együtt bizonyos kietlenség veszi be magát abba a háztartásba, mely adósságra és kölcsönre van alapítva. Mi ketten eddig vitézül kibírtunk; mért ne bírók ki még a legközelebbi negyedig is?

Nóra. (a kályhához menve) Igen, igen, a hogy akarod Róbert!

Helmer. (követve őt a tollat leteszi az asztalra) Nó, né, az én pacsirtámnak nem kell mindjárt szárnyát leeresztenie... Micsoda, ajkunkat is bigygyesztjük? (kiveszi pénztárczáját) Nóra, találd el mi van itt?

Nóra. (gyorsan megfordul) Pénz!

Helmer. Nesze! (nehány bankjegyet nyújt neki) Istenem, hiszen tudom, hogy karácsonykor sok mindenfélére van szükség.

Nóra. (járva) Tíz-20-30-40. Oh. Köszönöm,

Róbert, köszönöm! Most nagy időre segítve van rajtam.

Helmer. Remélem, Nóra.

Nóra. Igen, igen nagy időre. De most jőjj és lásd, mi mindent vásároltam össze. S milyen olcsón! Nézd, ez itt új ruha Ervin számára, meg egy kard. Ez itt egy lovacska, s egy trombita Bóbnak. S itt egy baba a hozzá való ágygyal Emminek. Nagyon is egyszerű, de hisz ugyis összetépi mielőbb. S itt Helén és Mari számára vannak ruhák és kendők.

Helmer. S mi van abban a csomagban?

Nóra. (felsikoltva) Nem, Róbert, ezt nem látod meg előbb, mint este.

Helmer. Vagy úgy! (elfordul s átmegy balra) De most azt mondd meg nekem. te kis tékozló, mit szántál magadnak.

Nóra. Magamnak? Magamnak semmit sem kívánok.

Helmer. De, de! Nevezd meg valami okos dolgot, a mit szeretnél.

Nóra. Igazán semmit se tudok. (előre jön) De mégis! halgass ide Róbert.

Helmer. Nos?

Nóra. (Helmer gombjain babrálva a nélkül hogy rá nézne) Ha valamit adni akarsz, akkor megtehetnéd, hogy — megtehetnéd.

Helmer. Halljuk már! Ki vele!

Nóra. (gyorsan) Hogy pénzt adj nekem, Róbert; szépen kérek. Csak annyit, a mennyiről azt hiszed, hogy nélkülözheted; később majd veszek rajta valamit.

Helmer. De Nóra.

Nóra. Igen, igen, tedd meg kedves Róbert; szépen kérek. A pénzt szép aranyos papirban a karácsonyfára függeszteném. Nem volna ez mulatságos?

Helmer. Hogy hívják ama bizonyos madarakat?

Nóra. Jó madaraknak, ezt már tudom, de tedd meg a kedvemért, Róbert, akkor lesz időm meggondolni, mire van legnagyobb szükségem. Hát nem okos dolog ez? Nem?

Helmer. (mosolyogva) Az az; tudniillik, ha a pénz, melyet neked adandó volnék, csakugyan kezeid közt maradna, s magadnak vennél rajta valamit. De minden rá megy a háztartásra, még pedig mindenféle szükségtelen dologra, akkor aztán megint csak nekem kell helyt állnom.

Nóra. De Róbert! . .

Helmer. Lehet é tagadnom, édes Nóra? (félkarjával átöleli) Az én pacsirtám igen kedves kis teremtés; de sok tömérdek pénzre van szüksége. Hihetetlen, mennyibe kerül egy ilyen kis madárka.

Nóra. (átmegy) Menj, hogy lehet így beszélni? Hát nem takarékoskodom? a mennyire tőlem kitelik.

Helmer. (mosolyogva) Nagyon helyes. A mennyire tőled kitelik. Csakhogy tőled semennyire se telik.

Nóra. (indul s önelégülten mosolyog) Ejh, tudnád csak, Robert, mennyi kiadásunk van nekünk pacsirtáknak és mókusoknak. (leül)

Helmer. Különös egy teremtés vagy. Szakasztott olyan, mint atyád volt. Mindig nagy buzgalommal vagy rajta, hogy pénzt szerezz, de mihelyt megvan, azon melegében elpárolog ujjaid közt; sose tudod, hová lett, Ejh, hát olyanak kell téged venni, a milyen vagy. Ez a vérben van. Igen igen, Nóra, ilyesmi átöröklődik.

Nóra. Oh szeretném, ha atyám némely tulajdonságát örököltem volna.

Helmer. S én nem kívánlak másnak, csak épen annak, a mi vagy, drága kis pacsirtám. De ni, eszembe jut valami. Te ma olyan-olyan, hogy is mondjam? — olyan gyanusan nézsz ki?

Nóra. Igazán?

Helmer. Igazán. Nézz merően a szemembe,

Nóra. (ránézve) Nos?

Helmer. (ujjával megfenyegeti) Csak nem nyalakodtunk, torkoskodtunk ma a városban?

Nóra. Mentség! hogy gondolhatsz ilyet felőlem.

Helmer. Hát igazán nem mentünk egy kis varga betűvel a cukrászatba?

Nóra. Nem; biztosítlak, Róbert.

Helmer. Nem kóstoltunk egy kis befőttet?

Nóra. Dehogy, dehogy!

Helmer. Egy pár cukros mandulát sem?

Nóra. Azt sem, Róbert; igazán mondhatom.

Helmer. No, no, no. (Nóra arcát megveregetve a jobb oldal felé megy mintegy önkénytelenül) hisz természetesen csak tréfálok.

Nóra. (átsiet a jobb asztalhoz Helmer mögött, s elébe áll a csomagoknak) Hogy is juthatna eszembe, hogy így megszomorítsalak.

Helmer. Tudom; szavadat adtad. Nem, őrizd meg apró karácsonyi titkaidat, kedves Nóra, Ma este, ha a karácsonyfa fel lesz gyújtva, majd kiviláglanak. (átmegy jobbra)

Nóra. Volt rá gondod, hogy Rank orvost is meghívd?

Helmer. Nem volt, de hisz ez nem szükséges; magától érthető, hogy ő velünk eszik. Különben, mégis szólok neki, ha ma eljön. Jó bort már rendeltem, Ah, Nóra, el se tudod képzelni, mennyire örülök a mai estének.

Nóra. En is. S micsoda ujjongást visznek végbe majd a gyermekek, Róbert.

Helmer. Ah, mégis csak fölséges egy tudat az, hogy biztos, szilárd állásunk és bőséges jóvedelmünk van. Igaz e, hogy ez a tudat nagy élvezet?

Nóra. Oh, igaz!

Helmer. Emlékszel a tavalyi karácsonyra? Megelőzőleg teljes három héten át minden este bezárkóztál késő éjfélutánig, hogy a karácsonyfa virágokat készíts, s mindenféle más czifraságot, melylyel meglepni készültél. Brr, világéletemben ez volt a legunalmassabb idő!

Nóra. Én egyáltalán nem unatkoztam.

Helmer. (mosolyogva) De az eredmény még is elég szegényes volt.

Nóra. Hát már megint ezzel akarsz boszantani! Tehettem én róla, hogy a macska bejött, és mindent össze-visszatépett?

Helmer. Természetesen, arról te nem tehetél, szegény kis Nórám. Megvolt benned a legjobb

akarat, hogy mindnyájunkat megörvendeztess, s ez a fődolog . . . De még is csak jó, hogy a szükséges napok véget értek.

Nóra. Bizony jó, Róbert!

Helmer. Ezenül nem kell itt ülnöm magamban és unatkoznom; s neked se kell többé szemeidet s finom kezecskéidet megerőltetned.

Nóra. (tapsolva) Ugy é, Róbert, erre immár nincs szükség? Oh beh fölséges! (karon fogja Róbertot s balra sétálnak) S most elmondom neked, Róbert, hogyan képzeltem el új berendezésünket . . Mindjárt karácsony után — (a pitvarban csengetnek) Oh hogy ép most csöngetnek (a szobát kissé rendbe hozza) Bizonyosan jön valaki (felveszi a 2 csomagot a karosszékről s az asztalra teszi) Juj, de boszantó!

Helmer. Látogatóknak, nem vagyok honn; ne feledd ezt. —

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek és Helén.

Helén. (az előszoba ajtaján Nórához) Egy idegen hölgy van itt!

Nóra. kéretem!

Helén. (Helmerhez) S az orvos úr is eljött!

Helmer. Nem ment egyenesen az én szobámba?

Helén. Oda ment. (Helmer szobájába megy. Helén bevezeti özv. Lindennét, a kin téliruha van s beteszi utána az ajtót, el az előszobába)

HARMADIK JELENET.

Nóra, Lindenné.

Lindenné (bátortalanul s kissé habozva) Jó napot, Nóra.

Nóra. (tétován) Jó napot. —

Lindenné. Alkalmasint nem ismersz rám?

Nóra. Valóban nem tudom — de még is — úgy tetszik (kitörő érzéssel). Mit látok! Krisztina! Igazán te vagy?

Lindenné. Igen, én vagyok.

Nóra. Krisztina! Hogy lehetett téged től nem ismernem! De hogyan es — (halkabban) Mennyire megváltoztál, Krisztina!

Lindenné. Oh meg! 9-10 hosszú év alatt!

Nóra. Ennyi ideje már, hogy nem láttuk egymást! Csakugyan annyi! Oh, az utolsó 8 év a boldogság ideje volt rám nézve, hidd el. S te most eljöttél a fővárosba? S télnek kellő közepén tetted meg a borzadalmas utat? Ez derék volt tőled.

Lindenné. Ép most érkeztem a vasuton.

Nóra. Természetesen, hogy magad a karácsonyi ünnepek alatt kimulasd. Ah mily pompás! Ugy van mulatni fogunk, hogy még . . . De bontakozzál ki . . . Csak nem fázol? (a felöltőt és kalapot a zongorára teszi — előre jó jobbra, s a kályha melletti karszéket előre toja s leülteti bele Lindennét — maga pedig a hintaszékbe ül) Így! Most pedig kedélyesen leültünk ide a kályha mellé! Nem! te oda a karszékbe! Ide a hintaszékbe meg én! (Megragadja Lindenné kezét) Most megint a régi kedves arczodat látom. — Csak az első pillanat zavart meg. De még is valamivel sápadtabb lettél. Krisztina . . .

Lindenné. És sokkal öregebb édes Nóra!

Nóra. Talán egy kissé öregebb is, de csak nagyon kevés — nem sokkal.

(Hirtelen elballgat, aztán komolan) Ah, milyen meggondolatlan toremtés vagyok én! Itt ülök és fecsegek, a míg . . . kedves jó Krisztinám, meg tudsz-e bocsátani?

Lindenné. Hogy érted ezt, Nóra?

Nóra. (haikan) Szegény Krisztina, hisz özvegyé lettél!

Lindenné. Még három év előtt.

Nóra. Nagyon jól tudom; hisz olvastam az újságban. Hidd el, Krisztina, akkor gyakran tettem föl magamban, hogy írni fogok neked. De mindig elhalasztottam s mindig közbejött valami.

Lindenné. Ezt én fel tudom fogni, édes Nóra.

Nóra. Nem, Krisztina, ez gyalázatosság volt tőlem! Szegényke mi mindenben kellett keresztül esned! S ő nem hagyott hátra semmit, a miből megélhettél volna?

Lindenné. Semmit.

Nóra. Gyermekeket se?

Lindenné. Azokat se!

Nóra. Tehát éppen semmit?

Lindenné. Még egy gombot se!

Nóra. (hitetlenül nézve Lindennére) De hát hogy lehetséges ez, Krisztina?

Lindenné. (búsan mosolygva és Nóra haját simogatva). Előfordul ez olykor, Nórám!

Nóra. Egészen egyedül! Mily borzasztó lehet ez reád nézve! Nekem van három csókolni való kicsinyem. Most azonban nem mutathatom meg őket — kinn vannak a dajkával. — De most minden apróra el kell mondanod.

Lindenné. Minek; inkább te beszélj!

Nóra. Nem, rajtad áll elkezdni. Ma nem leszek önző. Ma csak rád fogok gondolni. Egygyet azonban még is kell mondanom neked. Tudod-e már, mily nagy szerencse ért minket e napokban?

Lindenné. Nem. Mi az?

Nóra. Képzeld, férjem egy részvénytársaság igazgatója lett.

Lindenné. Férjed? Ah ez igazán nagy...

Nóra. — igen nagy szerencse; nem igaz? Az ügyvédség olyan bizonytalan pálya a megélhetésre, főleg ha az ember nem akar oly dolgokkal is foglalkozni, a melyek nem finomak és tisztességesek. Róbert ezt természetesen soha sem akarta, s ebben én tökéletesen egyetérték vele! Elhiheted, hogy nagyon örülünk. Férjem már újévkor elfoglalja állását, s akkor fizetése és sok osztaléka lesz. Jövőben egész másképp élhetünk, mint eddig — egészen kényünk kedvünk szerint. Mily könnyűnek és boldognak érzem magam, Krisztina! Még is csak szép, ha valakinek sok pénze van, s gond nélkül élhet. Igaz?

Lindenné. Minden esetre szép, ha van anyyink, a mennyi szükséges.

Nóra. Nem csak anyyink, hanem sok, sok pénzünk.

Lindenné. (mosolyogva). Nóra, Nóra, még most sem jött meg az eszed? A nevelőben átélt idő alatt nagy pazarló voltál.

Nóra. (csöndes mosolylyal) Róbert most is ezt állítja. (ujjával fenyeget) De „Nóra, Nóra!“ nem oly

balga, mint hiszitek. — S igazán nem is folyt úgy a dolgunk, hogy pazarolhattam volna. — Dolgozunk kellett mind a kettőnknek.

Lindenné. Neked is?

Nóra. — Nekem is, — könnyű kézi munkát. Himeztem, horgoltam s más hasonló dolgot végeztem, (könnyedén) meg egyebet is. Hiszen tudod, hogy Róbert, midőn egybekeltünk, kilépett az államszolgálatból? Nem voltak kilátásai előléptetésre meg több pénzt is kellett keresnie, mint azelőtt, De mindjárt az első évben agyondolgozta magát. Képzelheted, hogy mindenféle mellékkereset után kellett néznie, s éjjel-nappal dolgoznia. Ezt pedig nem bírta meg, s így halálosán megbetegedett. Az orvosok kimondották, hogy délvidékre kell mennie.

Lindenné. S ti akkor egy egész évet Olaszországban töltöttetek?

Nóra. Ugy van. De az elmenetel nem ment valami könnyen, azt elhiheted. Éppen akkor született volt Ervin. De nekünk mennünk kellett! Oh, milyen gyönyörű utazás volt az! S Róbertnek megmentette az életét. Hanem tenger sok pénzbe került, Krisztina.

Lindenné. Azt képelem!

Nóra. Ezernyolczszáz tallérba, ötezer négyszáz márkába. Te, az sok pénz!

Lindenné. Ily esetekben azonban még mindig nagy szerencse, ha megvan.

Nóra. Mi az apámtól kaptuk.

Lindenné. Vagy úgy! Hisz ha jól tudom, ép akkortájt halt meg atyád.

Nóra. Igen Krisztina, épen akkor. S képzeld én nem utazhattam hozzá, hogy őt ápoljam; mert naponkint vártam a kis Ervin világra jövetelét. S aztán halálos beteg Róbertemet is kellett ápolnom. Szegény, jó atyám! Nem láttam őt többé, Krisztina. Férjhez menetelem óta, nem ért nagyobb nyomorúság.

Lindenné. Tudom, hogy nagy szeretettel csüngöttél atyádon. S akkor aztán Olaszországba utaztatok?

Nóra. Oda; négy héttel később; megvolt hozzá a pénzünk és az orvosok nagyon sürgettek.

Lindenné. S férjed egész gyógyultan jött vissza?

Nóra. Friss egészségben, mint a hal a vízben!

Lindenné. De — az orvos?

Nóra. Miféle orvos?

Lindenné. Nekem úgy rémlett, hogy a lány azt mondta, az az ur, ki velem egyszerre lépett be.

Nóra. No igen, az Rank orvos. De ő itt nem betegeket látogat. Legjobb barátunk, s napjában legalább egyszer bepillant hozzánk. Nem, Róbert azóta egyetlen egy óráig se volt beteg. Az apró népség is ép és egészséges magammal együtt. (Felugrik és tapsol) Istenem, istenem még is csak gyönyörűség élni és boldognak lenni, Krisztina! De ez már igazán gyalázatoság tőlem! Mindig csak a magam viszonyairól beszélek. (Leül a székbe Krisztina mellé, és térdeire helyezi karjait) De ne vedd nagyon zokon! Mond csak, igaz, hogy a férjedet ki nem állhattad? Akkor miért mentél hozzá?

Lindenné. Anyám még élt, betegen és minden

istáp nélkül; aztán két öcsémről is kellett gondoskodnom. Kötelességemnek tartottam, hogy a házassági ajánlatot elfogadjam.

Nóra. Úgy, ebben igazad lehet. Tehát jövődöbelid gazdag volt?

Lindenné. Jómódu, azt hiszem. De bizonytalan üzletei voltak, Nóra. Halála után azt láttam: volt, nincs; nem maradt utána semmi.

Nóra. S akkor te?

Lindenné. Én akkor hozzá láttam, hogy megélhessek; dolgoztam, tanítottam. üzérkedtem, a hogy ép jött, utóbbi három év rám nézve egyetlen hosszú munkanap volt, pihenés nélkül. De már túl vagyok rajta, Nóra. Szegény anyámnak immár nincs rám szüksége; ő a sirban pihen. A fiuknak sincs, van már állásuk, mely őket eltartja.

Nóra. Mennyire megkönnyebbültnek kell magad érezned.

Lindenné. Pedig nem érzem magam annak. Nóra; csak kimondhatatlan ürességet érzek. Mikor az embernek senkije sincs, a kinek az életét szentelhetné. (át megy balra) Nem birtam tovább kitartani abban a félreeső kis fészekben. Itt minden esetre könnyebben lesz található valami, a mi génybe vesz, s foglalkoztatja az elmét. Csak oly szerencsés volnék, hogy egy biztos helyet . . . valami kis irodai munkát kaphassak.

Nóra. De Krisztina, ez roppantul kimerít, s úgy is nagyon elbágyadtál már! Neked sokkal jobb volna, ha fürdőre mehetnél.

Lindenné. (az ablak felé nézve) Nekem nincs atyám, aki utiköltséget adhatna, Nóra.

Nóra. (fölkelve) Kérlek, ne vedd rossz néven.

Lindenné. (gyorsan visszajön Nórához) Inkább nekem kell tőled elnézést kérnem, Nóra. Az enyémhez hasonló helyzetben ez a legrosszabb, hogy elkeseredetté tesz. Senkink sincs, a kiért dolgozhatnánk, s még is kénytelenek vagyunk serényen hozzá látni. Mert élni csak kell, s így aztán önzökké válunk. Midőn a viszonyaitokban beállt szerenyes változásról értesültem — el se hinnéd, ha nem mondanám — én jobban örültem rajta magam, mint te miattad.

Nóra. Micsoda? Vagy értem már. Azt hiszed úgy-e, hogy Róbert tehetne érted valamit?

Lindenné. Igen — erre gondoltam.

Nóra. Meglesz, édes Krisztinám. Bizd csak rám, olyan ügyesen fogom őt befogni — majd ki-gondolok valami szeretetre méltóságot, hogy őt a dolog iránt fogékonnyá tegyem. Annyira szeretnék egyszer a kedvedben járni.

Lindenné. Milyen szép tőled, Nóra, hogy ily buzgón pártfogolsz — kétszeresen szép tőled, aki magad oly kevésé ismered az élet bajait s fáradalmaid.

Nóra. Én? Én oly kevésé ismerném?

Lindenné. (mosolyogva) Édes Istenem, az a kis kézimunka s mi egy s más. Gyermek vagy, Nóra.

Nóra. (hátra veti a fejét, s így végig méri a szobát) Ezt nem kellene ekkora fölényvel mondanod.

Lindenné. Ugy?

Nóra. Olyan vagy te is, mint a többi. Ti

mind azt hiszitek, hogy igazán komoly dologra nem vagyok alkalmas.

Lindenné. No no —

Nóra, — hogy még nincsenek tapasztalataim erről a csúf világról.

Lindenné. Édes Nórám, hisz ép az imént mondtad el nekem minden bajodat.

Nóra. Ejh mit, az aprókat! (halkan) A nagyokat nem mondtam el.

Lindenné. Miféle nagyokat? Hogy érted ezt?

Nóra. Te rám csak úgy félvállról nézesz, Krisztina, pedig azt nem volna szabad tenned. Büszke vagy rá, hogy oly nehéz és kitartó munkát végeztél anyádért.

Lindenné. Én egyáltalán senkit se nézek félvállról. Az az egy azonban igaz, büszkeségemre és örömemre szolgál, hogy anyám életalkonyát megmentettem a gondoktól.

Nóra. S arra is büszke vagy, a mit öcsédért tettél?

Lindenné. Gondolom, van rá jogom.

Nóra. Én is. De mondok neked valamit, Krisztina. Nekem is joggal örömemre és büszkeségemre szolgál valami.

Lindenné. Ebben én nem kételkedem, de hogy érted?

Nóra. Ne oly hangosan! Gondold meg, ha Róbert meghallaná. Neki semmi esetre se szabad — senkinek se szabad megtudnia, Krisztina, senkinek, csak neked.

Lindenné. De hát mit?

Nóra. Jer ide. (Magához vonja Lindennét, a pamlagra ülteti) Igen — nekem is örömemre és büszkeségemre szolgál valami. — Én mentettem meg Róbert életét.

Lindenné. Megmentetted Róbert életét! Hogyan?

Nóra. Olaszországi utunkról beszéltem volt neked. E nélkül Róbert elpusztult volna.

Lindenné. Hát igen: atyádtól megkaptátok a szükséges pénzt.

Nóra. (mosolyogva) Ezt nemcsak Róbert hiszi így, hanem a többiek is mind, pedig. —

Lindenné. Pedig?

Nóra. Apa egy fillért nem adott nekünk. Én teremtettem elő a szükséges pénzt.

Lindenné. Te? Az egész nagy összeget?

Nóra. Ezernyolczszáz tallért. Ötezernégyszáz márkát. Mit szólsz hozzá.

Lindenné. De Nóra, hogyan volt ez lehetséges? Talán sorsjegyen nyertél.

Nóra. (kicsinylőleg) Sorsjegyen? (megvetőleg) Az ugyan nagy virtus lett volna.

Lindenné. De hát honnan került a pénz?

Nóra. (dudol és titokszerűen mosolyog) Ehm? tralalala!

Lindenné. Mert kölcsön nem vehetted.

Nóra. Ugy? S miért nem?

Lindenné. Hogyan is vehetne kölcsön egy nő férje beleegyezése nélkül ily nagy összeget?

Nóra. (fejét hátra vetve) Oh, ha egy nőnek van egy csöpp üzleti jártassága — ha egy nő tudja magát kissé okosan viselni, akkor —

Lindenné. De Nóra, én egyáltalán fel nem foghatom. —

Nóra. Nincs is rá szükség! Hisz nem mondtam, hogy a pénzt kölcsönöztem. Nem kaphattam-e más módon is? (hátraveti magát a karos székbe) Kaphattam egyik vagy a másik imádómtól is. Ha, mint én, elég csinosak vagyunk.

Lindenné. Bolond vagy.

Nóra. Te persze, most égsz, a kíváncsiságtól, Krisztina.

Lindenné. Ejh, édes Nóra — nem követtél el valami meggondolatlanságot?

Nóra. (ismét egyenesen ülve) Meggondolatlanság férjünk életét menteni meg?

Lindenné. Nekem úgy tetszik, meggondolatlanság volt, hogy tudta nélkül. —

Nóra. De neki semmit se volt szabad tudnia! Teremtőm, hát nem bírod ezt felfogni! Még azt se volt szabad neki elárulni, milyen rosszul van. Egyedül nekem mondták meg az orvosok, hogy élete kockán forog; hogy semmi sem képes őt megmenteni, csak a déli éghajlat. És azt hiszed, hogy nem próbáltam meg a dolgot eleinte másképen? Leírtam neki, milyen szép volna az, ha, mint más asszonyok, én is külföldi utat tehetnék, sirtam és könyörögtem: mondtam neki, gondolja meg milyen állapotban vagyok; — kötelessége, hogy kedvemben járjon; végül pedig czélzást tettem, hogy hiszen kölcsönt vehet föl. Erre szinte haragos lett, Krisztina. Azt mondta, hogy könyelmű vagyok, s mint férjemnek kötelessége, hogy ne

engedjen minden szeszélyemnek és makranczos — igen, így nevezte — makranczos kívánságonnak. Jól van Jól, gondoltam én, téged azért meg kell menteni; így ért meg tervem.

Lindenné. S férjed sose tudta meg atyától hogy a pénzt nem ő adta?

Nóra. Soha, Hiszen apa ép azokban a napokban halt meg. Szándékom volt hogy őt a dologba beavatom, s meg kérem ne áruljon el semmit. De mivel oly nagy beteg volt . . . Fájdalom nem lett rá szükség.

Lindenné. S később sem vallottad meg férjednek?

Nóra. Az ég szerelmére, hogy gondolhatod; Ő, aki e tekintetben oly szigorú! S vedd hozzá Róbert férfias önérzetét, — mily kínos és lealázó volna rá nézve a tudat, hogy nekem köszön valamit! Ez teljesen felbolygatná kölcsönös viszonyunkat; ez a szép boldog tűzhely többé nem volna az, a mi most.

Lindenné. Nem fogod megmondani neki soha?

Nóra. (elgondolkodva félmosolylyal) De — talán, később — sok év múlva, ha már nem leszek oly csinos, mint most. Ne nevedd ki! Természetesen úgy értem! ha Róbert nem lesz irántam annyi jó indulattal, mint most; ha többé nem fog örömet találni abban, hogy előtte tánczolkjelmez ruhába öltözöm és szavalok. Akkorra őrizni meg az ilyesmit tartalékul, nem is volna rossz. (félbe szakítva magát) Eh bolondság! Olyan idő nem lesz soha! — Nos, mit szólna nagy titkomhoz Krisztina? Ugy-é, hogy én is vagyok valamire

alkalmas. Egyébiránt elhiheted, a dolog sok fejfájást okozott nekem. Igazán nem volt könnyű, hogy kötelezettségeimnek jókor eleget tegyek. Tudd meg, Krisztina, hogy van az üzleti világban valami, a mit törlesztésnek és negyedéves kamatoknak hívják, s ezeket oly nehezen lehet előteremteni! Innen is, a hol csak tehettem, el kellett csipnem valamicskét, a konyha pénzből semmit sem tehettem félre, mert Róbertnek jól kellett élnie. A gyerekeket se járathattam szegényesen; amit erre a célra kaptam, mind rá ment. A kedves kis apróságok.

Lindenné. S így saját szükségleteid estek áldozatul szegény Nóra!

Nóra. Világos hisz engem érdekel a dolog legközelebről. Valahányszor Róberttől új ruhára vagy más ilyesmire pénzt kaptam, mindig csak a felét adtam ki. A legegyszerűbb és legolcsóbb szöveteket vásároltam. Valódi szerencse, hogy minden oly mutatós rajtam — így Róbert nem vett észre semmit. Néha azonban alig birtam magammal, Krisztina, mert még is csak szép, ha finoman előkelően öltözve járhatunk. Nem igaz?

Lindenné. Oh igen!

Nóra. Aztán voltak még más jövedelmi forrásaim is. A múlt télen például az a szerencse ért, hogy egy ujságnak regényt fordithattam — természetesen névtelenül. Minden este bezárkóztam s ültem és irtam késő éjjelig. Ah, mily fáradt, mily végtelenül fáradt voltam néha. De még is mulatós volt így dolgozni és pénzt szerezni. Szinte férfinak hittem magam.

Lindenné. S vajjon mennyit veltál képes törleszteni adósságaidból.

Nóra. Azt egész pontosan meg nem mondhatom. Tudod, az ily üzleteknél nagyon nehéz rendet tartani. Csak annyit tudok, hogy mindent odaadtam, a mit össze birtam kaparni. Volt eset, hogy nem tudtam, mi tévő legyek (mosolyog) Itt ültem s elképzeltem, hogy egy gazdag úr belém szeretett.

Lindenné. Mit? . . . Miféle úr?

Nóra. Merő képtelenség! — Hogy az öreg úr meghalt — — s midőn végrendeletét felbontották, nagy betűkkel benne állott „összes pénzeim azonnal a szeretetre méltó Helmer Nóra asszonyságnak fizetendők ki.”

Lindenné. De kedves Nóra — miféle úr ez?

Nóra. Istenkém, hát nem érted? Az öreg úr soha sem is létezett; csak én álmodoztam róla, ha nem tudtam, honnan kerítsek pénzt. De hagyjuk őt — az unalmas vén bácsi miattam most már maradhat, a hol van; sem ő vele, sem végrendeletével nem törődöm; mert most már minden gond alól föl vagyok mentve. (fölugrik) Teremtőm, be jól esik azt elgondolnom, Krisztina! Gondtalanak lenni, teljesen gondtalanak; a gyerekekkel játszhatni és hancuzozhatni, s izléses, finom és kedélyes lakásban élni, egészen a hogy Róbert óhajtja! S nem sokára visszatér a tavasz is világos kék levegőjével. Akkor talán egy kis utazást tehetünk, s én talán újra meglátom a tengert. Oh még is csak felséges élni és boldognak lenni, úgy-e, úgy-e? (a pitvarban csöngetés hallatszik)

Linden né. (fölkállva) Csöngetnek; legjobb talán, ha távozom.

Nóra. Minek? maradj csak; ide bizonyára nem jön senki; a látogatás alkalmasint Róbertnek szól.

NEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Helén, majd Günther.

Helén. (az ajtóban) Bocsánat — egy ur van itt, a ki Helmer urral beszélni óhajt.

Nóra. A bankigazgató úrral, nemde?

Helén. Igen, a bankigazgató úrral — de nem tudtam — mivel az orvos úr van nála.

Nóra. Ki az az úr?

Günther. (az ajtóban) Én vagyok, nagyságos asszonyom. (Helén el)

Linden né. (Hőköl, összerázkódik s az ablak felé fordul.)

Nóra. (Egy lépést tesz Günther felé; félhangon, élénken) Ön itt? Mit jelentsen ez? Miről óhajt ön férjemmel beszélni?

Günther. Bankügyekről — bizonyos tekintetben. Egy kis hivatalom van a részvénytársaságnál, s most hallom, hogy az ön férje lesz főnökünk. —

Nóra. Tehát arról van szó?

Günther. — egyes-egyedül unalmas üzleti dolgokról, nagyságos asszonyom, semmi egyébéről.

Nóra. Akkor hát kegyeskedjék oda az irodába fáradni. — — (Günther el. Nóra hidegen köszöni alatt az előszoba ajtaját bezárja; aztán a kályhához megy, s utána néz a tűznek.)

ÖTÖDIK JELENET.

Nóra. Lindenné.

Lindenné. Nóra, ki volt ez az ember?

Nóra. Egy bizonyos Günther nevű úr, azelőtt ügyvéd.

Lindenné. Tehát csakugyan ő volt?

Nóra. Ismered ezt az embert?

Lindenné. Ismertem — de annak mársok éve. Nálunk hosszabb ideig az ügyvéd képviselője volt.

Nóra. Igen, ő az!

Lindenné. Hogyan megváltozott?

Nóra. Nagyon szerencsétlen volt a házassága.

Lindenné. S most özvegy?

Nóra. Egész csomó gyerekekkel. Így, most már ég. (Nóra becsukja a kályhaajtót, és a hinta széket kissé oldalt tolja.)

Lindenné. Azt állítják, hogy mindenfajta tüzletekkel foglalkozik.

Nóra. Úgy meglehet. Én nem tudom. De ne gondoljunk; ez olyan unalmas.

HATODIK JELENET.

Előbbieket és Rank (Helmer szobájából jön)

Rank. (Még az ajtóban) (átbeszélve) Nem, nem akarok zavarni, inkább át megyek egy kissé a feleségedhez. (Bezárja az ajtót s észre veszi Lindennét) Ezer bocsánat; talán itt zavarok?

Nóra. Egyáltalán nem (bemutatás) Rank orvos úr, — Lindenné asszonyság.

Rank. Vagy úgy! oly név, melyett itt a házban gyakran lehet hallani. Azt hiszem, az előbb a lépcsőn kegyed előtt haladtam el.

L i n d e n n é. Igen, nagyon lassan mentem; mert nem igen tudok lépcsőt mászni.

R a n k. Aha! egy kis belső baj.

L i n d e n n é. Inkább csak kimerültség.

R a n k. Egyéb semmi? Akkor hihetőleg azért jött a fővárosba, hogy az ünnepek alatt szórakozzék?

L i n d e n n é. Azért jöttem ide, hogy munkát keressek.

R a n k. Tán ez az a bizonyos kipróbált szer a kimerültség ellen?

L i n d e n n é. Élni is kell, orvos úr!

R a n k. Igen, általános nézet, hogy ez szükséges.

N ó r a. S ön is szeret még élni, orvos úr.

R a n k. Hogy ne szeretnék. Bár mily beteg vagyok, még is szeretném, ha mentől tovább elkinlódhatnám. S betegeim is mind ezt ohajtják. Az erkölcsileg nyavalyások is hajszálra így vélekednek. Ép e pillanatban van oda át Helmernél egy olyan erkölcsi nyomorék.

L i n d e n n é. (leül a pamlagra — elfojtva) Ah!

N ó r a. Kit gondol?

R a n k. Egy bizonyos Günther, egy ön előtt teljesen ismeretlen ember. Jelleme minden porczikájában rothadt. S még ő is, mind valami igen fontos dologról, arról kezdett fecsegni, hogy élnie kell.

N ó r a. Ugy hát? miről kívánt Róberttel beszélni?

R a n k. Igazán nem tudom, csak annyit halottam hogy összefügg a részvénytársasággal.

N ó r a. Nem tudtam, hogy Günt . . ., hogy

ennek a Günther urnak valami dolga van a részvénytársasággal.

R a n k. Valami alkalmazása van a banknál. (Lindennéhez) Nem tudom, létezik-e önöknél is ama fajtája az embereknek, a kik mindenütt kísértenek, hogy erkölcsi rothadást szimatoljanak ki, s aztán az illető jelölteket besegítsék az egyik vagy másik előnyös állásba. Az egészségesek a nézők.

L i n d e n n é. Hát hiszen a betegeknek van szükségük első sorban az ápolásra.

R a n k. (vállat von — s leül a pamlag melletti kar-
székre) Tessék. Epen ez az okoskodás teszi a tár-
sadalmat korházzá.

N ó r a. (saját gondolataiba merülten, félhangos ne-
vetésbe tör ki és tapsol)

R a n k. Mért nevet ön ezen? Hát tudja ke-
gyed mi a társadalom?

N ó r a. Törődöm is én az unalmas társada-
lommal. Egész más valamin nevettem, — egy rop-
pant furcsa dolgen. Mondja csak, orvos úr, a rész-
vény-társaságnál alkalmazottak ezentul mind Róbert-
től fognak függni?

R a n k. S ezt ön oly roppant furcsának találja?

N ó r a. (mosolyog és dudolgat) Hagyjon! Hagy-
jon! (a szobában sétál) Igen, ha elgondolom, hogy
nekünk, — hogy Róbertnek most annyi emberre
akkora befolyása van, ez valóban rendkívül vidámmá
tesz. (kiveszi a papir tölcser) Doktor úr, akar egy
czukros mandulát.

R a n k. Ejh, ejh! Czukros mandula, azt hit-
tem, hogy a dugárú.

Nóra. Igen... de ezeket Krisztinától kaptam.
Lindenné. Micsoda? Tőlem?

Nóra. No, no, no; ne ijedj meg mindjárt
ennyire. Hiszen nem tudhattad, hogy Róbert meg-
tiltotta, attól tart ugyan is, hogy a fogaim elrom-
lanak. No, de egyszer — mit. Igaz-e Doktor ur?
Méltóztassék! (az orvoshoz lép, mandolát dűg a szájába
aztán előtte át Lindennéhez) s te is, Krisztina! (ismét
vissza oldalra) S én is eszem egyet: csak egy kicsit
— vagy legfőlebb kettőt (megint ide-oda járkál) Iga-
zán most teljesen és nagyon boldog vagyok. Most
még csak egy valami van a világon, a mit nagyon
szeretnék.

Rank. Nos, és az?

Nóra. Valami, a mit nagyon szeretnék ki-
mondani, — de úgy, hogy Róbert meghallja.

Rank. Hát miért nem mondja ki?

Nóra. Mert nem szabad: mert olyan rútul
hangzik.

Lindenné. Rútul?

Rank. Akkor hát nem tanácsos. De előttünk
még is... Rajta, mi az a mit Helmer jelenlété-
ben szeretne?

Nóra. Ugy szívem szerint szeretném magam
egyszer elkiáltani: — Lánczos lobogós teremtetten.

Rank. (felkel) Megőrült?

Lindenné. (szintén felkelt) De, istenem, Nóra!

Rank. Kiáltsa hát, itt van ő! (átmegy Nóra
előtt a jobb oldalra.)

Nóra. (eldugja a mandulákat) Csitt, csitt! (Helmer
karján felöltővel és kezében kalappal jön szobájából.)

HETEDIK JELENET.

Előbbiek és Helmer.

N ó r a. (eléje megy Helmernek) Nos édes Róbert, leráztad?

Helmer. Igen, már elment.

N ó r a. Megengeded, hogy bemutathassalak — ez Krisztina, az én —

Helmer. Krisztina —? Bocsánat, de nem tudom — —

N ó r a. Lindenné, édes Róbert. Linden Krisztina.

Helmer. (Lindennéhez) Vagy úgy! Hihetőleg nőm egy ifjúkori barátnéja.

L i n d e n n é. Igen, márrégóta ismerjük egymást.

N ó r a. S képzeld, Krisztina most nagy utat tett, hogy veled beszéljen.

Helmer. Hogy velem beszéljen?

L i n d e n n é. Hát iszen nem épen. — (Rank hátra megy, s elhossa bundáját az előszobából, s a kályhán melegíti.)

N ó r a. Krisztina ugyan is rendkívül jártas az irodai munkában, s hozzá nagy kedve van, hogy egy rátermett férfi vezetése alá kerüljön, s még többet tanuljon, mint a mennyit már tud.

Helmer. (Lindennéhez) Nagyon helyesen!

N ó r a. S minthogy hallotta, hogy bankigazgató lettél — még a táviró is tudatta a világgal, a mily gyorsan tehetted, ideutazott és — nemde Róbert, tehetsz valamit Krisztina érdekében? Mond!

Helmer. Nem lehetetlen! Ön hihetőleg özvegy.

L i n d e n n é. Az vagyok.

Helmer. S van már jártassága irodai munkákban?

Lindenné. Elég nagy!

Helmer. Akkor hát nagyon valószínű, hogy önnek állást szerezhettek.

Nóra. (tapsolva átmegy Lindennéhez) Látod látod!

Helmer. Épen a kedvező pillanatban jött, asszonyom.

Lindenné. Óh, mikép köszönjem meg önnek?

Helmer. (mosolyogva) Nem szükséges! (felöltöztőjét felhuzza) Ma azonban kénytelen vagyok magamat kimenteni.

Rank. Várj, veled megyek.

Nóra. Ne maradj el sokáig, kedves Róbert!

Helmer. Csak egy óráig; nem tovább.

Nóra. Te is mégysz Krisztina?

Lindenné. (felső ruháit húzva fel) Mennem kell, hogy lakás után nézzek.

Helmer. Akkor talán együtt mehetünk.

Nóra. (segít Krisztinának) Mily boszantó, hogy ily szűken lakunk; de csak ugyan lehetetlen, hogy neked . . .

Lindenné. De hová is gondolsz! Adieu, édes Nóra, köszönet a sok jóért!

Nóra. Isten áldjon addig is. Ma estére természetesen visszajössz. S ön is. doktor úr Micsoda? Ha egészsége megengedi? Hogy ne engedné meg, csak burkolózzék be jó melegben. (általános beszélgetés közt az előszobába mennek.) Rank.

Könn a folyósón a gyermekek Helmer. Nóra. Dajka. kiabálnak.

Lindenné. Ervin. Bób.

Nóra. Itt vannak! itt vannak! (az ajtóhoz rohán és kinyitja.)

NYOLCZADIK JELENET.

Mari és a gyermekek.

Nóra. Csak ide be, ide be! (megcsókolja a gyermekeket) Óh! édes drágalátosaim! látod őket, Krisztina? Nem enni valók?

Rank. Nem való itt állni a léghuzamban.

Helmer. Jőjjön, Lindenné asszonyosság, itt most nem állja ki halandó, a ki nem anya. Rank Helmer és Lindenné el Mari a gyermekekkel a szobába lép, Nóra is, s egyúttal bezárja az ajtót.)

KILENCZEDIK JELENET.

Nóra, Mari és a gyermekek.

Nóra. Milyen frissek és virgoncziek vagytok. És milyen piros az orczátok akár csak alma vagy rózsza volna.

Gyermekek. Mama! mama!

Nóra. És persze jól mulattatok?

Ervin. Oh nagyon jól!

Nóra. hisz ez pompás!

Ervin. Én húztam a szánkát.

Nóra. Vagy úgy! te Emmi és Bóbot megszánkáztattad? Kettőjüket egyszerre? Jujuj! Derék ficzkó vagy, Ervin! Adja ide a kicsikét, Mari. Édes kis drágalátos babukám.

Bób. Engem is mama: (Mikor Nóra elveszi a kis gyermeket a dajka kezéből, ez a kis fiúk kabátjait leveti.)

Nóra. Igen igen, mama Bóbbal is fogtánczolni.

Ervin. Csináltunk hólapdát.

Nóra. Micsoda hólapdát? hólapdákkal dobáltatok egymásra? Már ott én is szerettem volna

lenni! Hagyja csak Mari, magam vetkőztetem le őket. Nem, nem, csak hagyjon, ez engem mulattat. (átadja a kis gyermekeket Marinak.) Maga addig Emmivel menjen be; látom ugyanis át van fázva. Odabent meleg kávé vár önre (A dajka a bal szobába el Nóra levetkezteti a gyermekeket s felső ruháit szerte széthányja, míg a kicsinyeket össze-vissza engedi beszélni.)

Ervin. Mama, egy nagy kutya jött utánunk.

Nóra. Ugy? Tehát egy nagy kutya szaladt utánatok? De nem harapott meg?

Bób. Nem!

Nóra. Nem, illedelmes gyermekeket kutya nem harap meg.

Ervin. (kutat a csomagok közt.)

Nóra. Nem szabad a csomagokba kukucs-kálni Ervin!

Ervin. Mi van ott?

Nóra. Hogy mi van ott? szeretnétek tudni, ugy-é? Nem, az nem szép?

Bób. Mama, játszani akarok.

Nóra. Mit? játszszunk valamit? Hát mit játszszunk?

Ervin. Bujósdit.

Nóra. Bujósdit? Helyes, játszunk bujósdit. Bób bujjon el először.

Bób. Nem, a mama!

Nóra. Én bujjam el? nohát menjete ki, elbujom én először. (A gyermekek beszaladnak a jobb szobába, mikor Nóra elbújt az asztal alá, változtatott hangon mondja „szabad“, ekkor a gyermekek zajjal kirohannak és keresik, de nem találják.)

Ervin. Hol lehet?

B ó b. Én nem találom! (Mikor a gyermekek megtalálják, megijeszti őket, a gyermekek sikoltanak. Nóra négykézláb kibúvik az asztal alól a szinpad közepéig; s a gyermekeket folyvást tréfálva ijesztgeti, a gyermekek lehempередnek mellé a szőnyegre; nevetés).

E r v i n. Most a mama menjen ki, én fogok elbujni.

B ó b. Nem, én, én! (E közben kopogtak az ajtón, de senki sem hallotta. Most az ajtó félig feltárul és G ü n t h e r lesz látható, darabig vár, a játék tovább foly).

TIZEDIK JELENET.

Előbbie. G ü n t h e r.

G ü n t h e r. Bocsánatot kérek, asszonyom!

N ó r a (elfojtott kiáltással megfordul, s félig felugrik). Mit akar ön?

G ü n t h e r. Bocsánat, a tornác ajtaja csak be volt támasztva; valaki alkalmasint elfelejtette betenni.

N ó r a (fölkelve). Férjem nincs itthon, G ü n t h e r ur!

G ü n t h e r. Tudom.

N ó r a. De hát akkor mit keres itt?

G ü n t h e r. Önnel akarok egy pár szót váltani.

N ó r a. Kivel? (a gyermekekhez halkan). Menjete be Marihoz.

E r v i n. B ó b. Mama! Mama! (félve nézik G ü n t h e r t, s oda simulnak Nórához).

N ó r a. Mi az? Nem, az idegen nem bántja mamát. Mihelyt eltávozott, folytatjuk a játékot. A gyermekeket, a balra eső szobába vezeti, s bezárja utánok az ajtót — nyugtalanul, feszülten). Velem akar ön beszélni?

Günther. Igen!

Nóra. Ma? Hisz még nincs elseje.

Günther. Tudom, ma karácsonyest van. Öntől magától függ, hogy milyen örömet hozzon önnek az ünnep.

Nóra. De mit akar voltakép? Én ma egyáltalán nem —

Günther. Erről egyelőre ne beszéljünk. Más valamiről van szó. Remélem, van pillanatnyi ideje?

Nóra. Oh, minden esetre; van, ámbár —

Günther. Helyes. Az imént oda át ültem a vendéglőben, s férjét láttam az utcán haladni.

Nóra. S aztán?

Günther. Egy hölgygyel!

Nóra. No, és? — — —

Günther. Szabad kérdezni, nem volt az illető hölgy egy bizonyos Lindenné?

Nóra. De az!

Günther. Ép most érkezett?

Nóra. Ugy van, ma reggel.

Günther. Hihetőleg jó barátságban van önnel.

Nóra. Eltalálta. De én fel nem foghatem.

Günther. Én is ösmertem őt valamikor.

Nóra. Tudom.

Günther. Ugy? Tehát ön be van avatva? Gondoltam! Most már szabad kérdezni, a részvénytársaságnál lesz alkalmazva Lindenné? (átmegy).

Nóra. Hogy merészkedhetik ön engem kérdezni, Günther úr, ön férjemnek egy alárendelt hivatalnoka? De mivel hogy már egyszer kérdezősködött, hát tudja meg; úgy van, Lindenné alkal-

mazva lesz. S én voltam szószólója, Günther úr. Most már tudja!

Günther. Tehát jól számítottam?

Nóra. (föl s alá járva) Egy kisbefolyása azért van még is az embernek. Az, hogy valaki csak asszony, még nem azt jelenti, hogy... A ki függő viszonyban van, Günther úr, annak még is csak óvakodnia kellene, hogy megkisértsen egy valakit, a kinek...

Günther. ... a kinek befolyása van?

Nóra. Helyes, épen azt gondoltam.

Günther. (hangot változtatva) Asszonyom, lesz-e oly kegyes, hogy befolyását javamra fordítsa?

Nóra. Mit? Hogy érti ezt?

Günther. Nem sziveskednék-e gondoskodni arról, hogy függő állásomat a banknál megtartsam?

Nóra. Mit jelentsen ez? Hát ki akarja önt állásától megfosztani?

Günther. Oh velem szemben fölösleges a tudatlant játszania. Nagyon is értem, mily kevésbé lehet kellemes barátnőjének, hogy magát kitegye egy velem való találkozásnak; sőt azt is értem már, kinek köszönhetem, hogy el akarnak kergetni.

Nóra. De biztosítom önt — —

Günther. Tudom, tudom szóval: még nem késő, s tanácslom önnek, használja fel minden befolyását, hogy ezt megakadályozza,

Nóra. De Günther úr, nincs nekem semmi

Günther. Nincs? Ugy tetszik, az imént maga mondta.

Nóra. Nem úgy értettem én azt. Nekem?

Hát hogy hiheti, hogy nekem akkora befolyásom legyen a férjemre?

G ü n t h e r. Ismerem férjét tanulókorunk óta. Azt hiszem, a bankigazgató ur se álhatatosabb más férjeknél.

N ó r a. Ha kicsinylőleg beszél férjemről, ajtót mutatok önnek.

G ü n t h e r. Nagyságos asszonyom, ön nagyon bátor.

N ó r a. Már nem félek öntől. Kevéssel új év után tul leszek azon az egész zavaron.

G ü n t h e r. (uralkodva magán) Hallja meg hát, asszonyom. Szükség esetén küzdeni fogok a legvégsőig, hogy kis állásomat a banknál megtartsam.

N ó r a. Valóban úgy látszik.

G ü n t h e r. És nem csak a fizetés miatt. Sőt ezzel legkevésbé törődöm. Van azonban egy más dolog . . . ki vele hát! Látja így állok. Ön természetesen ép oly jól tudja, mint mindenki, hogy sok évvel ez előtt egyszer egy meggondolatlanságot követtem el.

N ó r a. Gondolom, hallottam ilyesmit.

G ü n t h e r. Az ügy nem került a bíróság elé; de attól a pillanattól kezdve zárva volt előttem minden út. Ekkor azokra az üzletekre adtam magam, melyeket ön is ismer. Valamihez csak kellett fogynom; s mondhatom, nem tartoztam a legrosszabb fajtaához. De most mind ebből ki kell kászolódnom. Gyermekeim nőnek; az ő kedvükért kell iparkodnom, hogy magamnak ismét annyi polgári tisztességet szerezzek, a mennyit lehet. Ez az

állás a banknál úgy szólván az első lépcsőfok volt. S férje most vissza akar lökni a sárba.

Nóra. De az ég szerelmére, Günther, úr egyáltalán sincs hatalmamban, hogy magán segítsek.

Günther. Mert nem akar, de vannak eszközeim, hogy önt kényszerítsem.

Nóra. Csak nem akarja megmondani férjemnek, hogy önnek tartozom?

Günther. S ha megmondanám neki?

Nóra. Ez ocsmányság volna öntől! (elfojtott könyekkel) Oly hitvány és durva módon tudja meg ezt a titkot, örömemet, büszkeségemet s még hozzá öntől! A legborzasztóbb kellemetlenségeknek tenne ki.

Günther. Csupán kellemetlenségeknek?

Nóra. (hevesen) De csak tegye meg; a következmények önre nézve lesznek a legrosszabbak, férjem akkor tisztán fogja látni, micsoda rossz ember ön s ép' akkor legkevesébbé tartja meg állásában.

Günther. Azt kérdeztem, vajjon csak házi kellemetlenségektől tart-e ön?

Nóra. Ha férjem megtudja, természetesen, rögtön kifizeti a hátralékot; s akkor többé semmi dolgunk önnel.

Günther. (egy lépéssel közeledve) Figyeljen ide, asszonyom, — vagy emlékező tehetsége kissé gyöngye vagy keveset tud az üzletekhez. Nekem tehát kissé alaposabban kell önt ez ügybe beavatnom.

Nóra. Hogy, hogy?

Günther. Midőn férje beteg volt, ön hozzám jött, hogy tőlem ezernyolczszáz tallért kölcsönözzön.

Nóra. Nem tudtam senki mást.

G ü n t h e r. Én megigértem, hogy megszerzem az összeget.

N ó r a. Hiszen meg is szerezte.

G ü n t h e r. Megigértem, hogy megszerzem az összeget, de bizonyos feltételeket kötöttem ki. Önt akkor férje betegsége annyira felizgatta s akkora buzgalmat fejtett ki, hogy az útra való pénzt megkapja, hogy hihetőleg nem is gondolt a nehézségekre, melyek föltételeimmal össze voltunk kötve. Azért helyén van, ha önt egyre másra emlékeztetem. Megigértem önnek, hogy megszerzem a pénzt egy kötelezvényre, melyet én fogalmaztam.

N ó r a. Igen; én pedig aláírtam.

G ü n t h e r. Helyes! De aztán még hozzá írtam néhány sort, hogy atyja is jóáll az adósságért. Ezeket a sorokat az ön atyjának kellett volna aláírnia.

N ó r a. Volsa — ? Hiszen aláírta!

G ü n t h e r. A keltezésnek szánt helyet üresen hagytam; vagy is atyja maga volt megnevezendő a napot, melyen az okmányt aláírta. Emlékszik erre, asszonyom?

N ó r a. Igen, úgy hiszem.

G ü n t h e r. Erre átadtam önnek a kötelezvényt, hogy küldje el atyjának. Így volt-e?

N ó r a. Így!

G ü n t h e r. S ön az ügyben természetesen azonnal eljár, mert már öt-hat nap múlva visszahozta nekem a kötelezvényt atyja aláírásával. Én akkor kifizettem az összeget.

N ó r a. Nos igen; talán nem pontosan törlesztettem?

G ü n t h e r. Elég pontosan. De — hogy vissza térjünk arra, a miről beszéltünk — nemde, asszonyom azok nehéz idők voltak.

N ó r a. Azok.

G ü n t h e r. Ugy tudom, atyja is nehéz beteg volt.

N ó r a. Haldoklott!

G ü n t h e r. Tehát kevéssel azután meghalt?

N ó r a. Meg.

G ü n t h e r. Mondja csak, asszonyom, nem emlékszik véletlenül atyja halála napjára? Ugy értem, a hónap hányadika volt?

N ó r a. Atyám Szeptember 29-én halt meg.

G ü n t h e r. Helyes én utána jártam. Épen azért képtelen vagyok magamnak megmagyarázni (előhúz egy iratot) egy sajátságos körülményt.

N ó r a. Minő sajátságos körülményt? Én nem tudom.

G ü n t h e r. — Azt a sajátságos körülményt, nagyságos asszonyom, hogy atyja ezt a kötelezvényt három nappal halála után írta alá.

N ó r a. Hogyan? nem értem!

G ü n t h e r. Atyja szeptember 29-én halt meg. De nézzen ide. Atyja itt október 2-áról keletkezte aláírását. Nem sajátságos ez, asszonyom?

N ó r a. (Hallgat)

G ü n t h e r. Meg tudja ezt nekem magyarázni?

N ó r a. (Még mindig hallgat)

G ü n t h e r. Feltűnő az is, hogy ez a két szó „október 2.“ továbbá az évszám nem atyjának, hanem oly valakinek a kezeirása, a kit talán ismerek. No, de ez megmagyarázható; atyja hihetőleg meg-

feledkezett a keltezésről, s így valaki találomra írta oda, mielőtt még a hálálozasnak hire ment. Ebben nincs semmi helytelen. A névaláírás határoz. Az pedig valódi, nemde asszonyom? Csakugyan édes atyja volt az, a ki sajátkezüleg ide írta a nevét?

N ó r a. (rövid hallgatás után hátraveti fejét s daczosan tekint Güntherre) Nem; — én írtam alá a nevét.

G ü n t h e r. Tudja-e, asszonyom — tudja-e, hogy ez veszélyes vallomás?

N ó r a. Miért? Nemsokára megkapja pénzét.

G ü n t h e r. Ha szabad kérdeznem, miért nem küldte ön el az okmányt atyjának.

N ó r a. Mert lehetetlen volt. Hisz' apja súlyos betegen feküdt. Ha aláírását kértem volna, azt is meg kellett volna mondanom, mire kell a pénz. Az ő állapotában pedig nem mondhattam meg neki, hogy férjem élete veszélyben forog. Ez lehetetlenség volt.

G ü n t h e r. Akkor jobb lett volna önre nézve, lemondani a kültöldi utról.

N ó r a. Az is lehetetlen volt. Hiszen ettől függött férjem élete. — Nem, erről nem mondhattam le.

G ü n t h e r. De nem gondolta meg, hogy csalást követett el velem szemben?

N ó r a. Erre nem lehettem tekintettel. Önnel egyáltalán nem törődtem. Ki nem állhattam azért a sok szívtelen nehézségért, melyeket támasztott, bár tudta, mily rosszul van férjem.

G ü n t h e r. Asszonyom, önnek nyilván nincs tiszta fogalma arról, a mit elkövetett. Én azonban

biztosíthatom önt, hogy az, a mit egykor én követtem el s a mi egész polgári állásomat megsemmisítette, nem volt se más, se rosszabb valami.

Nóra. Micsoda? Azt akarja velem elhitetni ön, hogy egy bátor tettét kockáztatott meg, hogy megmentse neje életét?

Günther. A törvények nem kérdik az okokat.

Nóra. Akkor nagyon rossz törvényeink vannak

Günther. Rosszak vagy sem — ha én ezt az okmányt az államügyésznek bemutatom, önt a törvények értelmében el fogják ítélni.

Nóra. (át jobbra.) Ezt én nem hiszem. Ne álljon jogában a leánynak, hogy halálos beteg atyját gondtól és aggodalomtól megkímélje? Ne álljon jogában egy nőnek, hogy megmentse férje életét? Én nem ismerem a törvényeket oly pontosan; de megvagyok győződve, valahol bennük kell állania annak is, hogy ilyesmi meg van engedve. S ezt ön nem tudja, ön az ügyvéd? Nagyon rossz jogász lehet, Günther úr.

Günther. Lehet. De hogy üzletekhez — az olyan üzletekhez, mint a miénk itt — érték, ezt csak elhiszi? Helyes? Most azt teheti, a mi önnek tetszik, azt azonban mondom önnek, ha másodszor is ki lesznek taszítva, ön lesz a társam. (köszön s el a tornáczon át)

TIZENEGYEDIK JELENET.

Nóra, később Gyermek.

Nóra. (Egy ideig gondolkozva áll, aztán hátra veti a fejét) Eh, mit! Csak ijesztgetett! Olyan együgyű

nem vagyok. (A gyermekek ruha darabjait kezdi összeszedni, de csakhamar félbeszakítja munkáját) De? Nem nem az lehetetlen! Hiszen szerelemből tettem.

Ervin. (a balajtóban. Mama, az idegen már elment?

Nóra. Tudom tudom! De ne szóljatok senkinek az idegen emberről. Értitek? Papának se!

Ervin. Jól van, mama; ne játszol velünk újra?

Nóra. Nem, most nem.

Ervin. De, de, mama, hiszen megigérted.

Nóra. Igen, de most nem tehetem. Menjetek be, sok a dolgom. Menjetek, menjetek, édes kis lelkeim. (A gyermekeket szeliden szobába kényszeríti, s bezárja mögöttük az ajtót.

TIZENKETTEDIK JELENET.

Nóra, később Helén.

Nóra. (Leül a pamlagra, hímzést vesz kezébe s né. hány öltést tesz, de csakhamar félben hagyja) Nem! a) hímzést ledobja, felkel a pitvarhoz vezető ajtóhoz megy s kiált) Helén! Hozza be a karácsonyfát. (Az asztalhoz lép és kihuzza az asztalfát; majd ismét gondolkozva áll) Nem... ez merő lehetetlenség.

Helén. (jobbról a karácsonyfával) Hová állítsam nagyságos asszonyom?

Nóra. Oda, a szoba közepére!

Helén. Hozzak be még más valamit is?

Nóra. Nem, köszönöm; itt van, a mi kell.

Helén. (miután a fát felállította, eltávozik jobbra.)

Nóra, (elfoglalva a fa feldiszipítésével) Ide egy gyertyácskát — ide a virágokat! — Oh az a csúf

ember! Képtelenség! képtelenség! Nincs abban semmi rossz... A karácsonyfa szép lesz. Megteszek mindent, a mi neked örömet okoz, Róbert, — énekelni fogok és tánczolni is. (Helmer szobája felé megy)

TIZENHARMADIK JELENET.

Előbbiek Helmer kívülről hóna alatt egy csomó irattal.

Nóra. Ah, már visszajöttél?

Helmer. Vissza. Volt itt valaki?

Nóra. Itt? Senki.

Helmer. Furcsa, Günthert láttam a házból kijönni.

Nóra. Ugy? Vagy igaz, egy pillanatra itt volt Günther.

Helmer. (előre jó) A szemedből olvasom ki Nóra, hogy itt volt, s arra kért téged, szólj az érdekében egy jó szót.

Nóra. Igen.

Helmer. S nem kért arra is, hogy ezt úgy tedd, mintha a magad szántából tennéd és titkold el előttem, hogy Günther itt volt?

Nóra. Igen, Róbert, de —

Helmer. Nóra Nóra, hát hogy állhattál rá erre? Hogyan állhattál szóba egy ily emberrel, s tehetted neki ígéretet! S még nekem is füllentettél.

Nóra. Füllentettem?

Helmer. Nem azt mondtad-e, hogy nem volt itt senki? (ujjával megfenyegeti) Ezt az én pacsirtámnak többé soha se szabad cselekednie. Egy éneklő madárnak sohse szabad hamis hangokat hallatnia. (átöleli félkarjával) Ugy-e, hogy így van ez rendén?

No látod, hiszen tudtam. (Elereszti) S most többé ne beszéljük erről. (a kályha elé ül) Ah, milyen kellemes és kedélyes ülés esik itt. (okiratai közt lopotat egy kissé.)

Nóra. (a karácsonyfa körül foglalatoskodva rövid hallgatás után) Róbert!

Helmer. Tessék!

Nóra. Ki se mondhatom, mennyire örülök Steinbergék holnaputáni jelmezbáljának.

Helmer. S én ki se mondhatom, mennyire kíváncsi vagyok, mivel készülsz meglepni.

Nóra. Csupa boldogság!

Helmer. Hogy-hogy?

Móra. Nem tudok kitalálni semmi alkalmasat. Minden olyan bohókásan, olyan semmit mondón veszi ki magát.

Helmer. Hát már ilyen nézeteket vall az én kis Nórámm?

Nóra. Helmer széke mögött rá könyökölve a támlára) Nagyon el vagy foglalva, Róbert?

Helmer. Ah!

Nóra. Micsoda iratok ezek?

Helmer. A bankra vonatkozóak.

Nóra. Már?

Helmer. A lemondó igazgatóság által felhatalmazást adtattam magamnak, hogy az üzleti személyzet és berendezés körül a szükséges változásokat eszközölhessem. Erre karácsony hetét kell felhasználnom, hogy új évre minden rendben legyen.

Nóra. Tehát azért volt ez a szegény Günther.

Helmer. Hm!

Nóra. (a szék támláján előre hajolva, Helmer tarkóját vakarcsálja) Ha nem volna ily sürgős munkád egy igen, igen, nagy kérésem volna hozzád, Róbert.

Helmer. Halljuk, mi lehet az?

Nóra. Senkinek sincs olyan finom izlése, mint neked. Én pedig úgy szeretnék feltűnni a jelmez bálon. Kérlek, Róbert, tedd magadévá ügyemet s határozd meg, minő legyen a jelmezem!

Helmer. Ahá megakadtunk daczos fejecskénkkel, s most segítség után nézünk?

Nóra. Igen, Róbert, nélküled olyan gyámoltalan vagyok.

Helmer. Jól van, jól, lesz rá gondom; majd kieszélünk valamit.

Nóra. Oh, be kedves ez tőled. (ismét a fenyőfához megy — szünet) Milyen szrepek ezek a kis gyertyácskák. — De mond csak, valóban olyan csunyaság volt az, a mit — — — az a Günther elkövetett?

Helmer. Neveket hamisított. Van róla fogalmad, mit jelent ez?

Nóra. Hát ha szükségből tette?

Helmer. Igen, vagy mint annyi más, könyvelésüségből. Én nem vagyok oly azivtelen, hogy valakit egy ily egyszerű tettért mindjárt föltétlenül elítéljek.

Nóra. Ugye bár, Róbert!

Helmer. Van, a ki erkölcsileg ismét talpra állhat ha vétkét nyíltan bevallja és megbűnhődik érte.

Nóra. Megbűnhődik?

Helmer. De Günther nem erre az utra lé-

pett, furfangos és fortélyos módon iparkodott kibujni, s épen ez által tette magát tönkre erkölcsileg.

Nóra. Azt hiszed, hogy — — —

Helmer. Képzeld csak el, hogyan kénytelen egy ilyen vétke tudatában lévő ember mindeütt hazudozni, szinlelni és a képmutatót játszani, hogyan kell felebarátjai, sőt neje és gyermekei előtt is álarczot hordania. Még saját gyermekei előtt is; ez a legborzasztóbb, Nóra.

Nóra. Miért?

Helmer. Mert a hazugság eme gőzköre egy egész családba beviszi a kór anyagot. A gyermekek minden lélekzete valami rossznak a csiráját rejtí magában.

Nóra. (Helmer mögött, közel.) Meg vagy erről győződve?

Helmer. Mint ügyvéd, édes szivecském, elég gyakran figyeltem ezt meg. Csaknem valamennyi korán romlott embernek hazugságban leledzett az anyja.

Nóra. Mért épen anyja?

Helmer. Legtöbbször az anyától ered de természetesen az apa is bűnös; ezt tudja minden bíró. És az a Günther saját gyermekeit éveken át mérgezte képmutatással és hazugsággal; Ép azért nevezem őt erkölcsileg elzüllöttnek. (Kinyújtja karjait Nóra felé) Azért az én drága kis Nórámnak meg kell fogadnia, hogy nem lesz szószólója. Kezet rá! Ejh, ejh, mi ez? Add ide kezedet. Így! Ezzel tehát tisztában vagyunk. Biztosítlak, képtelen lettem volna vele együtt dolgozni; az ily emberek közelében valóságos borzongást érzek.

Nóra. (kezét visszavonja, s a karácsonyfa másik oldalához lép.) Milyen meleg van itt. S nekem még annyi dolgom van.

Helmer. (fölkel s összeszedi papirjait.) Nekem is hozzá kell látnom, hogy az estebéd előtt még átolvassak néhányat ez okmányok közül; és jelmezedről is gondolkozom majd. S holmi csekélységet, melyet aranyos papírban ide a karácsonyfa-ra lehetne aggatni, talán szintén készletben tartok. (kezét Nóra fejére teszi.) Kedves kis pacsirtám. (szobájába megy, s az ajtót bezárja maga után.)

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Nóra, majd Mari.

Nóra. (halkan szünet után) Eh mit! . . Nem így van az . . Ez lehetetlen. Kell, hogy az legyen.

Mari. (Az ajtóban balra) A gyermekek nagyon kérnek, eresszem őket a mamához.

Nóra. Nem, nem; ne bocsássa őket hozzám! Maradjon náluk Mari.

Mari. Igen is. (bezárja az ajtót.)

Nóra. (sápadtan a rémülettől) Hogy én elrontom gyermekeimet! . . . Megmérgezem tüzhelyemet! (rövid szünet — fejét büszkén felemeli.) Ez nem igaz! Nem is lehet igaz, soha sem.

MÁSODIK FELVONÁS.

(Ugyanaz a szoba. A sarokban a zongora mellett áll a karácsonyfa, leszedve, megtépázva és leégett gyertya végekkel.

A pamlagon Nóra felső ruhái.)

ELSŐ JELENET.

(Nóra maga.)

Nóra. (Nyugtalanul jár-ke. Végre a pamlag előtt megáll és köpenyét veszi. Rövid gondolkozás után visszajti a pamlagra.) valaki! Jön (az ajtó felé megys hallgatódzik) Nem senki! Természetesen ma, karácsony első ünnepén nem jön senki . . . és holnap se . . . De talán — (kinyitja az ajtót s kitekint.) Nem; a levélszekrényben nincs semmi, egészen üres (az előtérbe jön.) Ostobaság! Már hogyan vehetné a dolgot kmolyan! Lehetetlen, hogy ilyesmi megtörténjék. Lehetetlen. Hiszen három kis gyermekem van.

MÁSODIK JELENET.

(Előbbie. Mari egy nagy papirskatulával a bal szobából.)

Mari. Végre megtaláltam a skatulyát az álarczos öltözettel.

Nóra. Köszönöm, tegye le oda az asztalra. (a bal asztalra.)

Mari. (megteszi.) De még nagyon össze-vissza áll.

Nóra. Oh, szeretném százezer darabra tépni.

Mari. Istenem, rendbe hozható az könnyen, csak egy kis türelem kell hozzá.

Nóra. Elmegyek Lindennéhez, hogy segítsen.

Mari. Megint el akar menni? Meghűti magát beteg lesz.

Nóra. Oh az még nem volna a legrosszabb. Mit csinálnak a gyermekek?

Mari. A kis porontyok játszanak a karácsonyi ajándékokkal, de — —

Nóra. Gyakran kérdezősködnek utánam?

Mari. Hisz annyira hozzá vannak szokva, hogy mama mindig körülöttük legyen.

Nóra. Igen, Mari, de mostantól nem lehetek sokat náluk, mint azelőtt.

Mari. (lassan kimenni akar, a szin közepe felé tartva) Kis gyermekek mindenhez hozzászoknak.

Nóra. Gondolja? Azt hiszi, hogy elfelejténék anyjokat, ha végkép elmenne?

Mari. (hirtelen megáll a szin közepén) Istenem — végkép!

Nóra. Mondja csak. Mari — én annyiszor gondolkoztam erről — hogyan volt rá képes, hogy gyermekét idegen emberekre bizza?

Mari. De hisz azt meg kellett tennem, ha a kis Nórának dajkája lenni akartam.

Nóra. Igen, de, hogy ezt akarta?

Mari. Mikor egy oly jó helyet kaphattam? Egy szegény leánynak, a ki megesett, még örülni kell rajta. Mert hiszen a rossz ember nem tett értsem semmit.

Nóra. De leánya bizonyára elfelejtette magát?

Mari. Oh épen nem. Mikor bérálták és a mikor férjhez ment, mindig irt nekem.

Nóra. (Marit megölelve) Édes Mari, maga nekem jó anya volt piczi koromban.

Mari. Hiszen a szegény kis Nórának kívülem nem volt más anyja.

Nóra. És ha az én kicsinyeimnek nem volna más senkijök, meg vagyok győződve, hogy ők — képtelenség, képtelenség (át balra, kinyitja a skatulyát) Menjen be hozzájuk. Nekem mest — — Holnap meg fogja látni, milyen jól áll nekem.

Mari. Valóban, nem lesz az egész bálon olyan szép senki, mint Nóra asszony. (el a balra eső szobába)

Nóra. (a jelmezt a skatulyából kipakolni kezdi, de csakhamar ismét visszadob mindent) Ah, csak elmehetnék. Csak ne jöjné senki. Csak időközben ne történnék itt a házban semmi . . Ostobaság; nem jön senki. Csak nem kell gondolkozni. A karman-tyut lesimitani, szép keztyűt, szép keztyűt. — El azzal a dologgal, el vele! 1, 2, 3, 4, 5, hat — (elkiáltja magát) Ah, itt jön az az — (az ajtó felé indul, de habozva megáll.)

HARMADIK JELENET.

Előbbiek. Lindenné (a pitvarból jön, a hol letette felső ruháját)

Nóra. Ah, te vagy az, Krisztina! Nincs odakünn más valaki? Mily szép tőled, hogy eljöttél.

Lindenné. Hallem, hogy lakásomon voltál, s kérdezősködtél utánam.

Nóra. Igen, épen arra vitt az utam. Itt azonban van valami a minél segítségére van szükségem. Ülünk ide a pamlagra. Nézz ide. Holnap este Steinberg konzulnál, itt fölöttünk, jelmez bál

lesz, s Róbert azt akarja, hogy mint nápolyi halászeány jelenjek meg és tánczoljam tarantellát, melyet Caprin tanultam.

Lindenné. Ejh, ejh, tehát valóságos előadást kell tartanod?

Nóra. Igen, Róbert kívánja. Nézd, itt van a jelmez, (Lindenné felkel, s át, Nóra előtt) javitgatni kellene rajta, s én nem is tudom — —

Lindenné. Oh, ezt hamar rendbe hozzuk; hiszen csak a szegélyzet vált le róla itt-ott Hol van tű és czérna? Itt van már a mire szük-ségünk van. (letül a bal ablak mellett a karos székbe.)

Nóra. Milyen szives vagy.

Lindenné. (varrva) Tehát holnap álruhába bujsz, Nóra? Tudod mit, akkor egy pillanatra én is ide jövök, hogy felöltözve lássalak. De egészen elfelejtettem, hogy köszönetet mondjak neked a tegnapi kedélyes estéért.

Nóra. (fölkel hátra megy a karácsonyfához, egy cukrot lép rőla s megeszi) Ah, tegnap este nem éreztem magam itt oly kedélyesen, mint máskor. — Neked valamivel előbb kellett volna jönnöd a szék-városba, Krisztina. — Oh, Róbert ért hozzá, hogyan kell házunkat széppé és kedélyessé tenni.

Lindenné. Azt hiszem, te is; vagy hiába volnál atyád leánya? de mondd, mindig ily levert Rank orvos, mint tegnap este?

Nóra. Igaz, tegnap különösen feltűnő volt. Igen veszélyes betegségben szenved. Hátgerinczsorvadása van szegénynek. Tudnod kell ugyanis, atyja egy esűf ember volt, a ki szeretőket tar-

tott; s látod, ezért volt fia gyerek korától fogva beteg.

L i n d e n n é. (ölébe ejti varró eszközeit) De kedves Nóra, hol tudsz meg ilyesmit.

N ó r a. (sétálva) No bizony! ha az embernek három gyermeke van, meglátogatják néha olyan asszonyok, a kiknek vannak némi orvosi ismereteik, s ezek aztán elmondanak egyet-mást (leül a hintaszékre s hintázza magát.)

L i n d e n n é. (ismét varr — rövid szünet) Jár ide Rank orvos naponként?

N ó r a. Minden áldott nap itt van. Hiszen Róbertnek legjobb ifjúkori barátja, s nekem is jó barátom. Rank orvos úgyszólván a családhoz tartozik.

L i n d e n n é. De mondd, egészen őszinte az az ember? Ugy értem, nem szeret-e hizelegni?

N ó r a. Ellenkezőleg! Hogy jössz erre a gondolatra?

L i n d e n n é. Midőn tegnap bemutattál neki, azt állította, hogy nevemet iti a házban már gyakran hallotta, de később észrevettem, hogy férjed nem is tudta, ki vagyok én voltaképen. Hogy mondhatta tehát Rank orvos — ?

N ó r a. Igazad van, Krisztina, de látod, Róbert oly kimondhatatlanul szeret engem, s azért — a mint ő fejezi ki magát — egyes-egyedül akar engem birni. Eleinte szinte féltékeny lett, ha csak emlitem valakit szeretteim közül. Rank orvossal azonban gyakran beszélek róluk, ő oly szívesen hallgatja fecsegéseimet.

L i n d e n n é. Némely dolgokban még valóságos gyermek vagy, én valamivel idősebb vagyok, mint te.

s kisé többet tapasztaltam. Mondok neked valamit ;
ezzel az orvossal és dolgával végezned kellene.

Nóra. Micsoda dolgával? (abba hagyja a hintázást)
Lindenné. Az egyikkel is, a másikkal is,
gondolom. Tegnap egy gazdag bámulódról beszél
tél, a ki neked pénzt adhatna.

Nóra. A ki azonban — fájdalom, nem léte-
zik. De aztán?

Lindenné. Van vagyona Rank orvosnak?

Nóra. Van.

Lindenné. És senkiről se kell gondoskodnia.

Nóra. Senkiről. De? — —

Lindenné. S naponként ide jön a házba?

Nóra. Hallottad, hogy minden áldott nap.

Lindenné. De hogy lehet az a finom ember
ilyen gyöngédtelen?

Nóra. Teljességgel nem értelek.

Lindenné. Le tettesd magad, Nóra. Azt
hiszed, nem találtam ki, kitől kölcsönözted az ezer-
nyolczszáz tallért?

Nóra. (felkelt). Elment az eszed? Hát azt
hiszed! Egy házi barát, a ki naponként eljár hoz-
zánk! Mily borzasztóan kinos viszony volna ez!

Lindenné. Tehát csakugyan nem ő?

Nóra. Biztosítlak, hogy nem. Soha, egy pil-
lanatig sem volt az eszemben, hogy tőle — meg
aztán nem is volt kikölcsönözni valója; csak ké-
sőbb örökölt.

Lindenné. Nos, ez bizonyára szerencse volt
rád nézve, kedves Nóra!

Nóra. Igazán sohse jutott volna eszembe

hogy Rank orvostól kérjek, — különben biztosan tudom, ha megkérném — —

L i n d e n n é. Ezt azonban természetesen nem teszed?

N ó r a. Ments ég! Nem is hiszem, hogy szükségessé válhatnék. De arról erősen meg vagyok győződve, ha azt mondanám Rank orvosnak — —

L i n d e n n é. Férjed háta mögött?

N ó r a. A másik dologból ki kell eviczkelnem, hiszen az is háta mögött történt, ki kell belőle lábalnom.

L i n d e n n é. Ezt ugyan már tegnap mondtad de

N ó r a. (től s alájárva). Férfi az ilyesmi rend-behozásához jobban ért, mint egy nő.

L i n d e n n é. Saját férjünk igen.

N ó r a. Badarság! (megáll.) Ha kifizetünk minden tartozást csak visszakapjuk a kötelezvényt.

L i n d e n n é. Természetesen.

N ó r a. S százezer darabra téphetjük s elégethetjük az utálatos piszkos papírt.

L i n d e n n é. (mereven néz Nórára, leteszi a varróeszközt s lassan fölkel.) Nóra, te valamit titkolasz előttem.

N ó r a. Meglátod rajtam?

L i n d e n n é. Tegnap reggel óta történt veled valami, Nóra, mi az?

N ó r a. (eléje megy.) Krisztina. (kívül csengetés, figyel.) Csitt! Róbert jön haza. Kérlek, tölj addig a gyermekek közé. Róbert nem nézheti a szabóskodást. Mari majd segít neked. (Lindennét a bal ajtóig kíséri.)

Lindenné. (a holmi egy részét visszahelyezi.) Jól van, de nem megyek el mielőtt nem beszéltünk egymással nyiltan. (balra el.)

NEGYEDIK JELENET.

(Nóra, Helmer a pítvar felől.)

Nóra. (eléje megy.) Oh mennyire vágyódtam már utánnad, Róbert.

Helmer. Itt volt a várrónő?

Nóra. Nem, hanem Krisztina; ő segít öltözékeket rendbehozni, majd meglátod, milyen igéző leszek.

Helmer. Hát nem jó ötlet volt ez tőlem?

Nóra. Főlséges! De nem szép-e tőlem is, hogy alkalmazkodom hozzád?

Helmer. (állon fogja Nórát.) Szép tőled, hogy férjedhez alkalmazkodik? No, no, no, te kis kópé, hiszen tudom, nem így értetted. De nem zavarlak, nemde fel akarsz próbálni? (indul szobája felé.)

Nóra. És te dolgozni akarsz?

Helmer. Azt. (Egy csomó aktára mutat.) Nézz ide, a bankban voltam (szobájába akar menni.)

Nóra. Róbert!

Helmer. (megállva) Tetszik?

Nóra. Ha nagyon szépen és illedelmesen kérne valamire miczusod?

Helmer. Akkor?

Nóra. Megterned akkor?

Helmer. Előbb természetesen tudnom kell, mi az? (előrejön.)

Nóra. A kis mókus ugrálna s mindenféle

pajkos csinyt követne el, ha te szeretetreméltó és engedelkeny tudnál lenni.

Helmer. Ki vele! (az irományokat a pamlagra dobja, maga pedig leül a jobb karszékre a szin közepén. Nóra a székek karjára ül s úgy öleli át Helmert.)

Nóra. A pacsirta valamennyi szobát telecsicseregéné, halkan és hangosan.

Helmer. Ejb, hisz ezt már most is megteszi.

Nóra. Játszanám a tündért és tánczolóék a holdvilágon Róbert.

Helmer. Talán bizony megint azzal fogsz jönni, Nóra, a mire ma reggel czéloztál?

Nóra. (hirtelen felkel, s összetett kézzel kéri) De igen, Róbert, nagyon szépen kérlek.

Helmer. (ülve elfordul Nóráról) Csakugyan van hozzá bátorságod, hogy azt az ügyet újra érintsd?

Nóra. Bizony csak teljesítened kell kérésemet; Günthernek meg kell hagynod állását a banknál.

Helmer. Kedves Nóra, az ő állását Lindenének szántam.

Nóra. Oh, ez nagyon szép tőled; de Günther helyett elbocsáthatsz más irodatisztet.

Helmer. (felkel s balra átmegy) Ez igazán hihetetlen önfejűség! Mert elhamarkodva megígérted, hogy szólnsz érte egy jó szót, és most — —

Nóra. (gyorsan hozzá lép) Nem azért, Róbert. Te éretted történik minden. Az az ember munkatársa a legorczátlanobb lapoknak; ezt magad mondtad. Mennyit árthat ő neked! Én iszonyuan félek tőle.

Helmer. Most már értem; téged régi emlékek riasztgatnak.

Nóra. Hogy érted ezt?

Helmer. Természetesen atyádra gondolok.

Nóra. (kapva rajta) Igen, igen. Emlékezz csak vissza, mit irtak az ujságokban gonosz emberek atyámról, s mily rémitően rágalmazták őt. Azt hiszem keresztül vitték volna elbocsátását, ha a kormány nem küld oda téged, hogy a dolgot vizsgálj meg, ha te nem vagy irányában oly jóakaró és elnéző.

Helmer. Édes Nórám, a te atyád közt és köztem jelentékeny különbség van. Atyád mint hivatalnok nem volt megtámadhatatlan. Én az vagyok és remélem, az is maradok, a míg állásomban leszek. (át Nóra előtt jobbra)

Nóra. Oh, te el se képzeled, mi mindent találnak ki rossz emberek. Most olyan jó dolgunk lehetne, s oly nyugodtan és boldogan élhetnénk itt a mi békés otthonunkban — te meg én, meg a gyermekek. Róbert! azért igen-igen szépen kérlek.

Helmer. Éppen ez által, hogy őt pártolod, lehetetlenné teszed nekem, hogy őt megtartsam. A banknál már tudják, hogy Günthert elbocsátani szándékozom. Ha most kitudódnék, hogy az új bankigazgatót neje birta más elhatározásra —

Nóra. Hát akkor?

Helmer. Csak teljeseadjék a kis makranczos akarata — persze a többi aztán mindegy! Nevetségessé tegyem magam az egész személyzet előtt? Keltsem az emberekben annak nyomát vagy gondolatát, hogy idegen befolyás alatt állok? Hidd el, hamar érezném a következményeket. S aztán —

van még egy körülmény, mely Günthert a banknál — a míg én vagyok az igazgató, lehetetlenné teszi.

Nóra. Minő körülmény az?

Helmer. Erkölesi hibái előtt talán szemet húnyhattam volna —

Nóra. No úgy-e Róbert?

Helmer. S mint hallom használható ember. De nekem ifjúkori ismerősöm. Egyike ő amaz elhamarkodott ismeretségeknek, melyek az embert oly gyakran hozzák zavarba a későbbi életben. — Sőt nyíltan kimondva: tegeződünk . . . S ezt az a tapintatlan ember éppen nem titkolja mások jelenlétében. Ellenkezőleg, — azt hiszi, hogy ez őt pajtáskodó hangra jogosítja fel velem szemben, s így lépten nyomon kivágja a „te“ megszólítást „Te Helmer, te! Biztosítalak, hogy ez nagyon kínosan érint. Türelhetlenné teszi állásomat a banknál.

Nóra. Ezt te nem mondod komolyan, Róbert.

Helmer. Nem! S miért?

Nóra. Nem. (elfordul, s balra megy az ablakhoz) mert ezek csak kicsinyes tekintetek.

Helmer. (Nóra felé megy.) Mit mondasz? Kicsinyes te? Hát kicsinyesnek tartasz engem?

Nóra. Sőt ellenkezőleg édes Róbert, s éppen azért —

Helmer. Mindegy! Indító okaimat kicsinyeseknek mondod, akkor nekem is annak kell lennem, kicsinyes. No igen . . . Nos ennek csakugyan véget kell vetni. (felkapva a pamlagról az iratsomagot, s hátrafelé menve kiáltja) „Helén“!

Nóra. Mit akarsz?

Helmer. (okmányai közt keresgélve.) Véget vetni a dolognak.

ÖTÖDIK JELENET.

(Előbbie Helén jobbról.)

Helmer. (Helénhez.) Fogja ezt a levelet. Adja át egy hordárnak: de mondja meg, hogy azonnal kézbesítse. A címzet rajta áll. Itt van a pénz.

Helén. Jól van! (el a levéllel középén.)

HATODIK JELENET.

(Nóra, Helmer).

Helmer. (aktáit rendezve.) Így ni te kis makrancos.

Nóra. (félíg eszméletlenül) Róbert, miféle levél volt az?

Helmer. Günther elbocsátása.

Nóra. (oda rohan Helmerhez) Hozasd vissza Róbert! még van idő! Hozasd vissza, Róbert! Tedd meg a kedvemért! saját magadért, gyermekeidért! Hallod, Róbert, tedd meg! Te nem tudod, mit hozhat mindnyájunknak ez a levél?

Helmer. Késő!

Nóra. Igen — késő!

Helmer. Megbocsátom ezt a félelmedet, kedves Nóra, ámbár alapjában rám nézve sértés. Igen, az! Avagy nem sértés azt hinni, hogy én félek egy elzúllott zúg prókátor haragjától, boszujától? De megbocsátok, mert egyuttal, szép bizonyítéka nagy szerelmednek. (átöleli) Így kell annak lenni, szeretett, drága Nóram. — Jöjjön a minék jönni kell. Légy meggyőződve, ha arra kerül a sor, nem

csak bátorságom van, hane a kellő erőm is. Meg fogod látni, elég erős vagyok, hogy mindent magamra vegyek.

Nóra. (hirtelen rémülettel) Hogy érted ezt?

Helmer. Azt mondom, mindent.

Nóra. (higgadtan) Soha és semmikor!

Helmer. Jól van, akkor megosztozunk Nóra, mint férj, és feleség. Egészen úgy a hogy illik: (csirógatja) Meg vagy most elégedve? No, no, no, ne ezeket az ijedező galamb szemeket. Hiszen az egész merő üres képzelgés. — Most pedig a tarantellát kellene játszani, s magad a támburán gyakorolnod. Én oda ülök a másik irodába, s bezárom a közép ajtót, akkor nem hallok semmit; zajonghatsz a mennyt csak bírsz. (az ajtóban megfordul) S ha Rank jön, mondd meg neki hol vagyok található. (Bólint Nórának, aktaival dolgozó szobájába lép, s bezárja az ajtót maga után, a háttérajtó nyitva marad, a bensőn zárcsattanás.)

HETEDIK JELENET.

Nóra, majd Rank, majd Helén.

Nóra. (torzultan a félelemtől áll, susogva) Volt szíve, hogy meg tegye. Igen megtette! megtette, csak azért is! Nem, az örök istenre, nem. Akármi mást! Segítség! — Egy kibuvót! (a pitvarban csöngetnek) Rank orvos! Inkább akármi más, bármi legyen... (kezét lassan végig huzza arcán, felécsúdik, a pitvarba vezető ajtóhoz megy, s kinyitja. Rank künn áll s felakasztja bundáját. A továbbiak folyamán alkonyodni kezd) Jó estét doktor úr! Megismertem a csöngetésén. Most azonban nem mehet Róberthez, mert azt hiszem dolgoz van.

R a n k. S önnek?

N ó r a. (mialatt Rank a szobába lép, Nóra bezárja utánna az ajtót) Oh hiszen tudja — az ön számára mindig van egy szabad óráim.

R a n k. Köszönöm. Jó indulatát hasznomra fordítom, a meddig az még lehetséges! a kályhához megy s kezét melegíti)

N ó r a. Mit ért ön ezalatt? A meddig lehetséges?

R a n k. Addig. Megijeszti ez?

N ó r a. Olyan különösen van ez kifejezve. Tán bekövetkezik valami?

R a n k. (a kályhától elmenve a szin közepe felé megy) Igen, valami, a mire már rég el voltam készülve. De nem gondoltam, hogy ily hamar ront be.

N ó r a. (megragadja karját) Mi az? doktor, nekem meg kell mondania.

R a n k. Lejtőre jutottam. De ez ellen nincs mit tenni.

N ó r a. (megkönnyebbülten föllélegzelve) Ön az, aki?

R a n k. Hát ki más? Mért ámitnók ön magunkat? Összes betegeim közt én vagyok a legnyomorultabb, asszonyom. (léül a jobb karszékbe, mely a szin közepe felé esik) E napokban általános vizsgálatnak vetettem alá magamat — — belső állapotomat. Tönkre vagyok téve. Talán 2 hét se telik el, s én a temetőben fekszem a férgek eledeléül.

N ó r a. Piha! de csunyákat beszél.

R a n k. A dolog maga és veszettül csúnya. De a legrosszabb az, hogy anyyi más csúnyság fogja megelőzni. Még csak egy vizsgálatot kell eszközölnöm; ha ezzel elkészültem, körülbelől tudni.

fogom, mikor kezdődik a felbomlás. Ez esetre vegye röviden tudomásul, Helmer finom természeténél fogva oly határozottan undorodik mindentől, a mi rút, hogy akkor nem akarom őt látni.

Nóra. De, doktor — — —

Rank. Nem akarom. Semmi szín alatt. Elzárom előtte ajtómat. — Mihelyt teljes bizonyossággom lesz a legrosszabbról, elküldöm önnek névjegyet egy fekete keresztrel rajta, akkor tudni fogja, hogy a megsemmisülés elkezdődött.

Nóra. Ejnye, ma igazán izetlen. S én, a ki oly örömet láttam, hogy igazán jó kedve volt.

Rank. A halállal szemem előtt? S még hozzá másért bűnhődni! Hol marad itt az igazság? S így, egy vagy más módon, minden családban uralkodik ilyen kérlelhetetlen visszatörítés.

Nóra. (befogja füleit) Badarság! Vigan! Vigan!

Rank. Valóban az egész história csupa nevetség. Szegény ártatlan hátgerinczemnek kell bűnhődnie atyám vig hadnagyi napjaiért.

Nóra. (az asztalnál balra) Nemde, nagy barátja volt a spárgának és libamáj pástétomnak?

Rank. Igen, és a szarvas gombának.

Nóra. Igen, igen, a szarvas gombának is. S gondolom az osztrigának is?

Rank. Oh az osztrigák, az osztrigák; természetes.

Nóra. S aztán az a sok nehéz bor és pezsgő. Szómeru, hogy mind e nyalánkságokat a tagok keserülik meg.

Rank. Még szomorúbb, hogy egy oly sze-

rencsétlen tag keserüli meg, a mely éppen semmi hasznukat se vette.

Nóra. Oh ez a legszomorúbb!

Rank. (fürkészőleg nézi Nórát) Hm!

Nóra. (kis vártatva) Miért mosolygott?

Rank. Én? — hisz ön mosolygott!

Nóra. Nem én, ön doktor. (át balra)

Rank. (fölkelve) Még is csak nagyobb kópé ön, mint gondoltam.

Nóra. Ma hóbertos vicczekre áll a kedvem.

Rank. Ugy látszik!

Nóra. (mindkét kezével Rank vállain) Édes, jó doktor, a halál nem fogja önt Róbertől és tőlem elszakítani.

Rank. Eh, mit, a veszteséget, hamar ki fogja heverni. A távozókat gyorsan felejtik.

Nóra. (félénken nézve Rankot) Gondolja?

Rank. Uj ismeretségeket kötünk, s aztán...

Nóra. Ki köt uj ismeretségeket?

Rank. Maga is, Helmer is, minelyt én távoz. tam. Őn úgy látszik már hozzá is látott. Mit akart itt tegnap este az a Lindenné?

Nóra. No — talán bizony féltékeny a szegény Krisztinára?

Rank. Igen, az vagyok. Ő lesz az utódomban ebben a házban. Ez az asszony valószínűleg...

Nóra. Csitt. Ne oly hangosan; oda bent van.

Rank. Ma is? No látja!

Nóra. Csak jelmezemet jött helyreigazítani. De istenkém, mily izetlenül beszél ön. (leül a pam-lagra) Legyen esze doktor! holnap meg fogja látni

milyen szépen tánczolgok ; s akkor aztán elképzelheti, hogy csak az ön kedvéért teszem — igen, és természetesen a Róbert kedvéért — ez világos. (külömböző holmit vesz ki a skatulyából) Üljön ide doktor ; mutatok önnek valamit.

R a n k. (leül a pamlagra) Mi az ?

N ó r a. Nézzen ide ! Látja ?

R a n k. Selyem harisnyák !

N é r a. Testszínűek Nem csodaszépek ? Itt most olyan sötétes van ; de holnap . . . Nem, nem, nem, csak a lábamat fogja látni. Vagy nem bánom, miattam feljebb is láthatja.

R a n k. Hm !

N ó r a. Mért csinál hozzá oly kritikus arcot ? Azt hiszi talán, hogy nem illenek jól ?

R a n k. Erről egyáltalán nem lehet alapos nézetem

N ó r a. (egy pillanatig Rankot nézi) Piha ! szégyelje magát (a harisnyákkal fülön legyinti) Ez jár érte. (ismét bepakolja)

R a n k. S miféle más kincsek vannak ott még, melyeket látnom kellene ?

N ó r a. Semmit sem mutatok többé ; mert ön illetlen. (dudolni kezd, s a holmi közt keresgél)

R a n k. (rövid hallgatás után) Ha így itt ülök magával egész bizalmasságban, arról gondolkozom, mi lett volna belőlem, ha soha se léptem volna ebbe a házba.

N ó r a. (mosolyogva) Valóban, azt hiszem, hogy házunk önnek tetszik.

R a n k. (halkabban maga elé nézve) S most mind-ezt el kelljen hagynom.

Nóra. Badarság! Ön nem hagy el minket.

Rank. (m. f.) S a hála egy hitvány jele nélkül; alig egy röpke hiány — egy türes hely, melyet a legelső jövevény betölthet. — Semmi több.

Nóra. Hát ha én kérnék öntől — ? Nem.

Rank. Mit ?

Nóra. A mi nagy bizonyítéka volna barátságának.

Rank. Nagyon jól van.

Nóra. Nem úgy értem — egy igen, igen nagy szolgálatot.

Rank. Csakugyan ily boldoggá akarna tenni egyszer ?

Nóra. Oh, hiszen még nem is tudja, mi az.

Rank. Helyes; mondja hát.

Nóra. De nem vagyok rá képes, doktor; rendkívül sok az; nemcsak szolgálat, hanem egyuttal tanács és segítség.

Rank. Annál jobb. El se képzelem, mit gondolhat. De hát beszéljen. Vagy nem bírom-e az ön bizalmát ?

Nóra. Birja, mint más senki. Ön az én legjobb és leghűségesebb barátom, ezt tudom. Azért hát el is mondom önnek. Tehát doktor ur: Önnek rajta segitenie kell, valamit megakadályozni. — Tudja, mily bensőleg, mily kimondhatatlanul szeret engem Róbert; egy pillanatig se habozna, hogy életét áldozza fel értem.

Rank. (Nórához hajolva) Nóra — hát azt hiszi hogy ő az egyedüli ?

Nóra. (Visszahuzódva) A ki ? —

R a n k. A ki örömmel oda adná önért az életét.

N ó r a. (búsan) Vagy úgy!

R a n k. Megesküdtem, hogy önnek ezt meg kell tudnia, mielőtt örökre távozom, s jobb alkalma nem találnék soha. — Igen, Nóra most már tudja. S következésképp azt is tudja most már, hogy rám bízhatja magát, mint senki másra.

N ó r a. (fölkel; egyszerűen és nyugodtan) Adjon helyet kérem!

R a n k. (helyet csinál, de ülve marad) Nóra!

N ó r a. (a pitvarra való ajtóban) Helén hozza be a lámpát (a kályhához megy) Ah, édes doctor, ez igazán rossz volt öntől.

R a n k. (fölkelve) Hogy önt szerettem oly bensőséggel, mint senki más. Rossz volt ez?

N ó r a. Nem, de az, hogy megmondta. Hiszen erre talán nem volt szükség!

R a n k. Hogy érti ezt? Hát tudta ön?

Helén. (bejön jobbról a lámpával, leteszi a baloldali asztalra s ismét el.)

R a n k. Nóra — asszonyom, — azt kérdelek öntől, sejtett ön valamit?

N ó r a. Ah, mit tudom én, mit sejtettem és mit nem! Igazán nem mondhatom meg önnek... De hogy ily ügyetlen tudott lenni, doctor úr, mikor minden oly szép volt.

R a n k. Most legalább bizonyos benne, hogy teljesen a rendelkezésére állok, testestül, lelkestül. Most pedig beszéljen!

N ó r a. (Rankra nézve.) Még most is?

R a n k. Kérem, mondja meg, miféle dolog az?

N ó r a. Most már semmitsem mondhatok önnek.

R a n k. Dehogy nem. Nem kell, hogy így büntessen. Engedje, hogy megtegyem önért, a mi emberileg lehetséges.

N ó r a. Most már semmit sem tehet értem. Egyébiránt idegen segélyre nincs is szükségem. Meg fogja latni, hogy az egész merő képzelődés volt. Ugy van, képzelődés. Természetesen? (letül a hinta székbe, Rankot nézi mosolyogva.) Mondhatom, doctor úr, szép egy házi barát. Mondja nem szégyenli magát most, hogy a lámpa itt áll?

R a n k. Nem, ha meggondolom. De talán menjek — egyszer mindenkorra menjek?

N ó r a. Nem, azt ne tegye. Járjon hozzánk, mint azelőtt. Hiszen tudja, hogy Róbert nem nélkülözheti önt.

R a n k. Igen, és ön?

N ó r a. Oh én mindig oly rendkívül jól találok magam, ha ön nálunk van.

R a n k. Éppen ez az, a mi hamis nyomra csalogatott. Maga egy talány előttem. Olykor úgy tetszett nekem, mintha épp oly örömet lenne velem mint Helmerrel.

N ó r a. Látja, az egyik embert szeretjük, s a másikkal szívesen vagyunk együtt

R a n k. Ebben csakugyan van némi igazság!

N ó r a. Midőn még otthon, voltam; papát természetesen mindenkéül fölött szerettem. De azért mindig rendkívüli örömet szerzett, ha kilopózkodhattam a cselédszobába; mert itt először nem részesültem erkölcsi oktatásban, s aztán mindig olyan vigan voltak.

R a n k. Tehát azokat váltottam én föl?
(balra egy pár lépést tesz.)

N ó r a. (felugrik és Rankhoz siet) Édes, kedves doctor ur, én ezt nem úgy értettem. Azt azonban elgondolhatja, hogy Róberttel ép úgy vagyok mint papával.

He l é n. (a pitvarból jöve) Nagyságos asszonyom!
(valamit súg Nórának s egy névjegyet ad át neki.)

N ó r a. (egy pillantást vet a névjegyre,) Ah! (a kártyát zsebre dugja.)

R a n k. Valami kellemetlenség?

N ó r a. Oh nem, egyáltalán nem csupán — az én új jelmezem.

R a n k. Hogy, hogy? Hisz az itt fekszik.

N ó r a. Igen az, de ezt a másikat . . megrendeltem . . . Róbertnek nem szabad tudnia.

R a n k. Ehol, tehát ez az a nagy titok.

N ó r a. Igen ez, menjen csak be Róberthez; a második szobában van; tartsa őt vissza mindaddig.

R a n k. Legyen nyugodt, el nem eresztem.
(el Helmer szobájába.)

N ó r a. (Helénhez) Tehát a konyhában vár?

He l é n. Igen, a hátsó lépcsőn jött fel.

N ó r a. Hát nem mondta meg neki, hogy látogató van nálam?

He l é n. Megmondtam de nem használt semmit.

N ó r a. Nem is akar elmenni?

He l é n. Nem addig a míg önnel nem beszélt.

N ó r a. Bocsássa hát be; de halkán. S aztán ne szóljon senkinek. Helén, ez férjem számára meglepetés.

He l é n. Igen is, értem már. (El.)

N ó r a. Bekövetkezik a szörnyűség! Még is

bekövetkezik. Nem, nem, nem, ennek nem szabad nem lehet megtörténnie. (Helmer ajtaját kinyitja, bevessi belülről a kulcsot, s betéve halkan az ajtót bezárja, kinyitja Günthernek a pitvarajtót s ismét becsukja utána. Günther öltözete utazó bunda, magasszáru csizmák és prémes sapka)

NYOLCZADIK JELENET.

Nóra és Günther.

Nóra. (Günther felé megy) Beszéljen halkan férjem! itthon van!

Günther. Miattam ugyan . . .

Nóra. Mit akar ön tőlem?

Günther. Bizonyos felvilágosítást.

Nóra. Csak gyorsan, mi az?

Günther. Tudja, hogy megkaptam elbocsátásomat?

Nóra. Nem voltam képes megakadályozni, Günther úr. Küzdöttem ügye mellett a végsőig, de siker nélkül.

Günther. Oly kevésbé szereti önt férje? Tudja mit tehetek ön ellen s még is merészkedünk.

Nóra. Hogy gondolhatja, hogy megmondtam neki

Günther. Teremtőm ezt nem is gondoltam. Annyi férfias bátorságot mutatni nem vallana az én derék. Helmer Róbertemre.

Nóra. Günther úr, férjem előtt tiszteletet követelek.

Günther. Természetesen, tisztelet, becsület neki! De minthogy a nagyságos asszony oly remegve titkolja a dolgot, föltehetem, hogy most alkalmasint

valamivel tisztábban látja, mint tegnap, hogy voltakép mit követett el?

Nóra. Tisztábban, mint ön valaha megmagyarázhatta volna.

Günther. Persze, egyilyen rossz jogász, mint én.

Nóra. Mit akar?

Günther. Csak látni kívántam, hogy van asszonyom. Egész nap önre gondoltam. Látja, hogy pénztárosnak, egy zúg-prókátornak, egy szóval egy magamfajta embernek is van valamije abból, a mit szivnek mondanak.

Nóra. Bizonyítsa hát be; gondoljon szegény kis gyermekeimre.

Günther. Vajjon gondolt-e férje az enyéimre (Nóra leroskad a pamlagra). De hagyjuk ezt. Csak azt akartam önnek mondani, hogy nem kell komolyan venni ezt a dolgot. Először is én a magam részéről nem fogom a törvény utiára vinni.

Nóra. (felugrik) Nem, ugy-e bár? Oh tudtam!

Günther. Hiszen szép szerivel is el lehet intézni; nem is kell, hogy az emberek megtudják; hármunk közt marad.

Nóra. Férjemnek soha semmit sem szabad megtudni.

Günther. Hogy akarja ezt megakadályozni? Talán ki tudja fizetni a hátralevő részt?

Nóra. Nem, azonnal nem.

Günther. Vagy talán tud olyan eszközt, melyel az összeget a legközelebbi napokban előteremthet.

Nóra. Egyet sem olyat, a melyet igénybe vehetnék.

Günther. Nem is használt volna most már semmit. S bár kezében volna az egész összeg, kötelezvényét még sem kapná vissza.

Nóra. Mondja meg hát, mit akar vele csinálni.

Günther. Csak megtartani — csak azt akarom, hogy kezeim közt legyen. Idegen nem tud meg róla semmit. Azért, ha valamely kétségbe esett elhatározást tervel —

Nóra. Azt teszem.

Günther, — ha esetleg az a szándéka, hogy elhagyja férjét és gyermekét —

Nóra. Igen, az!

Günther. — vagy ha éppenséggel olyat készül tenni, a mi még rosszabb —

Nóra. Honnan tudja ezt?

Günther. — hagyjon fel minden ilyesmivel.

Nóra. Honnan tudja, hogy én azt szándékozom tenni?

Günther. A legelőbbben kívülről arra gondolnak eleinte. Én is el akartam követni; de nem volt hozzá bátorságom.

Nóra. (tompán.) Nekem sincs!

Günther. (megkönnyebülten.) No látja? Önnek sincs hozzá bátorsága. . önnek sincs?

Nóra. Nincs — nincs.

Günther. Nagy bolondság is volna. Mihelyt az első családi vihar elvonult — Egy férjének szóló levél van itt a zsebemben. (Nóra férje ajtaja elé megy, mintegy utját akarva állani Günthernek.)

Nóra. S abban minden meg van írva?

Günther. Lehető kiméletesen.

Nóra. (gyorsan előre jő.) Azt a levelet nem szabad megkapnia. Tépje ketté! Kiteremtem a pénzt.

Günther. Bocsánatot kérek, asszonyom, de azt hiszem, már mondtam önnek —

Nóra. Hiszen nem arról a pénzről beszélek, a melylyel önnek tartozom. Mondja meg, mekkora összeget követel férjemtől; én előteremtem!

Günther. Férjétől én nem kérek pénzt.

Nóra. Hát mit?

Günther. Megmondom. Megint emelkedni akarok, asszonyom; rehabilitálni akarom magam, s ehhez férjének segítségemre kell lennie. Másfél év óta nem követtem el semmi tisztességtelen dolgot; az egész idő alatt a legnyomasztóbb viszonyok közt éltem; megelégedtem annyival, hogy lépésről lépésre felküzdhettem magam. Most elkergettek s én nem elégszem meg azzal, hogy kegyelemből ismét fölvegyenek. Mondom önnek, emelkedni akarok . . . A bankhoz visszatérni kívánok magasabb állásba; férjének külön állást kell számomra teremtenie . . .

Nóra. Azt meg nem teszi soha!

Günther. Megteszi; én ismerem őt, moczczanni se mer. S ha egyszer vele együtt leszek odabent, majd meg fogja látni! Egy év leforgása előtt az igazgató jobb keze vagyok. Nem Helmer Róbert, hanem Günther Henrik fogja akkor a bakot vezetni.

Nóra. Odáig nem viszi soha!

Günther. Kedve jött talán? —

Nóra. Igen, most van hozzá bátorságom. (átmegy jobbra.)

Günther. Oh nem ijeszt meg. Egy oly finom elkényeztetett urhölgy, mint kegyed —

Nóra. Majd meglátja — majd meglátja!

Günther. Talán a jég alá? A fekete hideg vízbe? Hogy aztán tavasszal partra mossa eltorzultan, fölismerhetetlenül, kihullottt hajjal.

Nóra. Nem ijeszt meg.

Günther. Ön sem engem. Ilyesmit nem tesz meg az ember, asszonyom. S aztán mit is használna? Azért ép úgy a markomban fogom tartani

Nóra. Még akkor is? Ha én többé...?

Günther. Elfelszíti, hogy jó hirneve akkor tölem függ.

Nóra. (Svótlanul áll és nézi Günthert.)

Günther. Így most elő van készítve. Ne kövessen el ostobaságot. Mihelyt Helmer levelet megkapta, hirt várok tőle. S gondolja meg, hogy saját férje volt az, a ki megint ilyen utakra kényszerített. Ezt nem fogom neki megbocsátani soha. Isten önnel asszonyom. (El a pitvaron át.)

KILENCZEDIK JELENET.

(Nóra, majd Lindenné.)

Nóra. (az ajtóhoz siets hallgatódzik.) Távozik a levelet nem adja át. Nem, nem, hiszen ez lehetetlen volna! (az ajtót mind jobbankinyítja) Mit jelent ez? Megáll, nem megy le a lépcsőn. Talán gondolkodik? Avagy? (a levél szekrénybe egy levél esik; azután hallhatók Günther léptei a mint a lépcsőn, elhangzanak) (fojtott sikoltással végig fut a szobán a paulag előtti asztalhoz, rövid szünet) A levél szekrénybe dobta!

(halkan és félénken az ajtó felé siet.) Itt fekszik Róbert Róbert, elvagyunk veszve!

Lindenné. (a jelmezzel a bal szobából.) Ime minden rendben van. Ne próbáljuk fel?

Nóra. (rekedten és halkan) Krisztina jer csak ide.

Lindenné. (aruhát a pamlagra dobja.) Mi bajod? Olyan dúlt a kinézésed.

Nóra. Jer ide. Látod azt a levelet? Ott, nézz a rácson át a levélzsekrénybe.

Lindenné. Látom már.

Nóra. Az a levél Günthertől való.

Lindenné. Nóra, — Günther kölcsönözte neked a pénzt! (előre jönnek.)

Nóra. Ő és Róbert most mindent meg fogtudni.

Lindenné. Hidd el Nóra, mindkettőtökre nézve ez a logjobb.

Nóra. Még nem tudsz mindent. En egy aláírást hamisítottam.

Lindenné. De az ég szerelmére!

Nóra. Most csak egyet Krisztina; te légy tanum.

Lindenné. Miféle tanud? Mit tegyek?

Nóra. (leroskado jobbkarszáékba a szinközepén.) Ha elveszteném az eszemet — s ez könnyen megtörténhetik.

Lindenné. Nóra!

Nóra. Vagy ha valami más baj érne — olyasmi, hogy nem lehetnék itt jelen —

Lindenné. Nóra. Nóra, nem tudod mit beszélsz

Nóra. S ha ekkorvalaki mindent magára akarna vonni — úgy értem, hogy minden védekezéssel.

Lindenné. Tudom. De hogy hiheted?

Nóra. Akkor te légy a tanu Krisztina, hogy nem igaz. Nagyon jól tudom, hogy mit beszélek teljes eszemnél vagyok; s azt mondom neked: Senki más nem tudott arról, én magam tettem mindent. Ne felejtse ezt!

Lindenné. Nem fogom elfelejteni. De az egészről nem értek semmit.

Nóra. Ah! hogyan is érhetnél! De a csoda még meg esik.

Lindenné. Csoda?

Nóra. Igen a csoda! De ez oly borzasztó Krisztina, nem szabad megtörténnie, a világ minden kincséért sem.

Lindenné. Megyek minjárt Güntherhez s beszélek vele.

Nóra. Ne menj hozzá; még bántani fog!

Lindenné. Volt idő, midőn a kedvemért örömet megtett volna mindent.

Nóra. Az?

Lindenné. Hol lakik?

Nóra. Ah, mit tudom én — ? Igaz! (zsebébe nyúl) hiszen itt van a névjegye. (Lindenné a mint átveszi a névjegyét, azt olvasva balfelétart) de a levél, a levél.

TIZEDIK JELENET.

Előbbie k. Helmer künn.

Helmer. (szobájában kopog az ajtón). Nóra!

Nóra. (ijedten felsikolt) Mi az? Mit kívánsz tőlem?

Helmer. No, no, meg ne rémülj. Hisz nem megyünk be; de az ajtót elrekesztetted; próbálsz talán.

Nóra. Igen, igen; próbálok! Olyan szépen áll rajtam, Róbert!

Lindenné. (a ki elolvasta a névjegyet). Hisz mindjárt itt lakik a sarkon túl.

Nóra. Most már nem használ semmit. El vagyunk veszve. Hiszen a levél a szekrényben fekszik.

Lindenné. S férjednél van a kulcs?

Nóra. Mindig!

Lindenné. Günthernek olvasatlanul vissza kell kérnie levelét, ürügyet kell keresnie.

Nóra. De éppen ez idő tájt szokta Róbert. —

Lindenné. Akadályozd meg, menj be addig hozzá. Én lehető gyorsan visszajövök (gyorsan el az előszoba ajtaján át).

Nóra. (Helmer ajtajához lép kinyitja s bekukucsál).

TIZENEGYEDIK JELENET.

Előbbiek. Helmer, majd Rank, majd Lindenné. Helén.

Helmer. (a hátulsó ajtóban.) Csak hogy ismét bemehetek saját szobámba. Gyere Rank, nézzük csak. (az ajtóban). De mi ez?

Nóra. Micsoda édes, Róbert?

Helmer. Rank nagyszerű maskarádéra készített elő.

Rank. (az ajtóban). Ugy értettem: de úgy látszik csalódtam.

Nóra. Nem, holnap este előtt nem lesz alkalmatok, hogy megbámuljatok.

Helmer. (előre jön). De édes Nóra olyan bágyadtnak nézel ki. Talán sokat gyakoroltál?

Nóra. Még egyáltalán nem gyakoroltam.

Helmer. Pedig ez szükséges.

Nóra. Persze, hogy feltétlenül szükséges. Róbert! De a te segítséged nélkül nem megy; mindent elfelejtettem.

Helmer. Oh, hamar felfrissítjük azt mi.

Nóra. Igen, légy segítségemre Róbert, megígéred? Ah, úgy félek. A nagy társaság . . . ma este kizárólag nekem kell magad szentelned. Ne dolgozzál semmit, tollat se végy a kezébe. Ugy lesz? Nemde, édes Róbert?

Helmer. Megígérem; ma este teljesen rendelkezésedre fogok állni — te gyámoltalan kis jószág. — De igaz, előbb megnézem, (a pitvarajtó felé megy, Nóra utána indul).

Nóra. Mit akarsz oda künn?

Helmer. Csak nézem, nem jöttek-e levelek?

Nóra. Nem, nem, ne tedd azt Róbert!

Helmer. S miért ne?

Nóra. Róbert, kérlek, nincs ott levél.

Helmer. Hadd lássam! (menni akar)

Nóra. (a zongorán a tarantella első ütemeit játszva)

Helmer. (az ajtónál megáll) Ahá!

Nóra. Holnap nem fogok tudni táncolni, ha előbb nem tarthatok veled próbát.

Helmer. (hozzá menve) Csakugyan annyira aggódol, kedves Nóra?

Nóra. Igen, borzasztóan aggódom. Próbáljuk mindjárt, még van egy kis időnk evés előtt. Ülj ide és kísérv, édes Róbert, oktass és igazíts ki ha

Helmer. Szívesen, nagyon szívesen, ha óhajtod. (letül a zongorához)

N ó r a. (előveszi a skatulyából a tamburát és egy hosszú, tarka sált, az uttóbbit sebtében felredőzi magán; azután egy ugrással a szinpad előterében megáll) S most kezd rá! Hadd tánczoljak!

(Helmer játszik, Nóra tánczol; Rank a zongoránál áll Helmer mögött és nézi)

Helmer. (játszva) Lassabban, lassabban!

N ó r a. Nem tudok másképen.

Helmer. Ne oly viharosan, Nóra!

N ó r a. Ép így kell.

Helmer. (abba hagyja) Nem, ahogy se megy.

N ó r a. (nevet és a tamburint csörgeti) Hát nem mondtam?

R a n k. Hadd kísérjem én.

Helmer, (fölkel) Tedd, kérlek; akkor én jobban igazíthatom helyre.

(Rank leül a zongorához és játszik, Nóra növekedő szilajsággal tánczol. Helmer a kályhához áll és tánczközben gyakran helyreigazító megjegyzéseket intéz Nórához, pl: Úgy úgy . . . nem, nem jól van! no vigyázz! egy kissé lassabban. Nóra azokat hallani se látszik, haja felbomlik és elborítja vallait, Nóra nem ügyel rá, hanem tovább tánczol Lindenné belép)

L i n d e n n é. (megáll mintegy az ajtóhoz szegezve) Ah!

N ó r a. (táncz közben) Vigan vagyunk Krisztina!

Helmer. De édes. drága Nórá, te úgy tánczolsz, mintha életre-halálra menne.

N ó r a. Arra megy!

Helmer. Hagyd abba. Rank, hiszen ez tiszta őrjöngés. Hagyd abba, mondom. (Rank abbahagyja a zongorázását és a kályhához megy melegedni. Lindenné előre jön balra s leteszi kalapját.

Helmer. Ezt soha se hittem volna. Hisz mindent elfelejtettél.

Nóra. (eldobja a tamburát) Ime, láthatod magad.

Helmer. Itt igazán előbb oktatásra van szükség!

Nóra. Most már magad is látod, mennyire szükséges ez. Az utolsó pillanatig kell velem gyakorolnod. Megteszed, Róbert?

Helmer. Persze, persze!

Nóra. Ne gondoldj kívülem se ma, se holnap semmi másra, egy levelet se szabad felbontanod, — sőt a levél szekrényt se. —

Helmer. Ahá, még mindig félünk attól az embertől.

Nóra. Igen azt is!

Helmer. Nóra, látom rajtad, hogy már van tőle egy levél.

Nóra. Nem tudom — gondolom; de most semmi ilyesmit ne olvass, semmi kellemetlenségnek se szabad közénk férkösznie, a míg nem lesz mindennek vége.

Rank. (halkan Helmerhez.) Ne ellenkezzél vele.

Helmer. (félkarjával, átölelve Nórát.) Legyen meg a gyermek akaratja, de holnap éjjel táncz után.

Nóra. Akkor szabad vagy.

Helén. (az ajtóban jobbra.) Nagyságos asszonyom, találva van.

Nóra. Pezsgőt is iszunk, Helén.

Helén. Igen is. (El jobbra.)

Helmer. Ejh, ehj! — hisz ez valóságos.

Nóra. Igen dőzsölés pezsgővel, kivilágos ki-

viradtig. (utána kiált Helénnek.) Es sok, sok csukros mandula süteményt is Helén — — ez egyszer.

Helmer. (Megragadja Nóra kezeit.) Tedd le ezt a nyugtalan vadságot. Légy megint mint rendesen az én kedves kis pacsirtám.

Nóra. Igen, az leszek. De most menj be; én is doktor. Krisztina neked, segitened kell hajamat rendbe hozni.

Rank. (menés közben halkán.) Várható talán valami? Egy örvendetes . . .

Helmer. Dehogy, édes Rank; az egész az a gyermekes félelem, a melyről neked szóllottam. (mindketten jobbra el.)

Nóra. Nos?

Lindenné. Elutazott.

Nóra. Megláttam rajtad.

Lindenné. Csak holnap este érkezik vissza. Egy czédulát hagytam hátra számára.

Nóra. Ezt nem kellett volna tenned. Ne akadályozz meg semmit. Alapjában véve, még is fölséges várni a csodára.

Lindenné. Mire vársz voltaképen?

Nóra. Ah, te ezt föl nem foghatod. Menj be hozzájuk, e pillanatban megyek én is (Lindenné az ebédlőbe lép.)

TIZENKETTEDIK JELENET.

Nóra, később Helmer.

Nóra. (egy ideig áll, hogy magát összeszedje, aztán órájára néz) Öt óra. Éjfélíg még hét óra. Aztán huszonnégy óra a legközelebbi éjtélíg. Akkor a

tarantellának vége. Huszonnégyszáz hét? Még harminczegyszáz órai élet.

Helmer. (az ajtóban jobbra.) De hol marad az én kis pacsirtám?

Nóra. (tárt karokkal Helmer felé siet.) Itt van!

HARMADIK FELVONÁS.

(Ugyanaz a szoba. A pamlagasztal a székekkel együtt, melyek körülveszik, elől a közepén van felállítva. Az asztalon égő lámpa. Az előszoba ajtaja nyitva áll. A felső emeletről tánczene hallatszik).

ELSŐ JELENET.

Lindenné. Günther.

Lindenné az asztalnál ül és szórakozottan lapoz egy könyvben, olvasni próbál, de gondolatait, úgy látszik, nem tudja összerakni; ismételten feszült várakozással tekint az ajtó felé. Majd Günther.

Lindenné. (órájára nézve). Még se. Pedig már legtöbb ideje. Ha csak nem. (megint figyel). Ah, itt van (a pitvarba megy és óvatosan kinyitja a folyosó ajtaját; a lépcsőn halk léptek hallhatók; Lindenné suttogva beszél). Jöjjön be. Senki sincs itt. —

Günther. (az ajtóban). Egy czédulát találtam otthon öntől. Mit jelentsen ez?

Lindenné. Okvetetlenül beszélnem kell önnek.

Günther. Úgy? S okvetetlenül itt kell annak történnie?

Lindenné. Nálam ez nem volt lehetséges; szobámnak nincs külön bejárata. Jöjjön be; egészen egyedül vagyunk; a leány alszik, Helmerék pedig odafent vannak a bálon.

Günther. (a szobába lépve) Manóba; Helmerék ma este tánczolnak? Valóban?

Lindenné. Igen, s miért ne?

Günther. Persze, miért ne?

Lindenné. S most Günther, beszéljünk egymással.

Günther. Hát van nekünk még valami mondani valónk?

Lindenné. Sőt igen sok mondani valónk van.

Günther. Ezt én nem hiszem.

Lindenné. Mert sohasem értett meg, a hogy kellett volna.

Günther. Valjon mit kell megérteni egy olyan dolognál, a mely egészen világos. Egy szivtelen nő kiadja az utat egy férfinak, ha előnyösebb frigy kínálkozik.

Lindenné. Oly egészen szivtelennek tart engem? Azt hiszi, hogy könnyű szivvel szakítottam?

Günther. Talán nem?

Lindenné. Csakugyan azt hitte, Günther?

Günther. Hát mért irt akkor olyan levelet?

Lindenné. Tehettem-e másképen? Minthogy szakítani akartam önnel, egyuttal kötelességem volt, hogy szivéből kiirtsak mindent, a mit irányomban érzett.

Günther. (kezeit összezsapva). Ugy! S mind-
ezt csak a pénz kedvéért tette!

Lindenné. Nem szabad elfelednie, hogy tehetetlen anyám és két kis öcsém volt. Önre, Günther, nem várhattunk; hiszen akkor még oly csekély kilátásai voltak.

Günther. Lehet; önnek azonban nem volt joga, hogy engem egy más ember miatt eltaszítson.

Lindenné. Magam se tudom. Gyakran kérdeztem ösmagamtól, volt-e hozzá jogom.

Günther. (halkabban) Mikor önt elvesztettem, úgy tetszett, hogy kirántották alólam a szilárd talajt. Nézzen rám; most egy gyámoltalan hajótörött ember vagyok.

Lindenné. De hihetőleg közel van a segítség

Günther. Közel volt: de akkor ön jött és utamba állt.

Lindenné. Tudtom nélkül, Günther. Csak ma reggel hallottam, hogy az ön állását fogom megkapni.

Günther. Ha ön mondja elhiszem. De vajjon most, hogy tudja, visszalép-e?

Lindenné. Nem! mert ez önnek éppen semmit se használna!

Günther. Használna, használna én azért mégis megtenném.

Lindenné. Az élet és a keserű szükség megtanítottak, hogy okosan cselekedjem.

Günther. Engem pedig megtanított az élet, hogy ne bizzam a szóvirágokban.

Lindenné. Akkor nagyon okos dologra tanította. De a tettekben csak fog bizni?

Günther. Hogy érti ezt?

Lindenné. Azt mondta, hogy gyámoltalan, hajótörött ember.

Günther. Var rá okom, hogy ezt mondjam.

Lindenné. Én is hajótörést szenvedtem.

Günther. Maga választotta.

Lindenné. Akkor nem volt más választásom.

Günther. Nos, és aztán?

Lindenné. Hát ha mi ketten, mint hajótörtek, összekerülhetnénk?

Günther. Mit mond?

Lindenné. Ketten együtt könnyebben menekülhetnek a hajóroncsra, mintha külön-külön kell evezniök.

Günther. Krisztina!

(Zene megszűnik).

Lindenné. Mit gondol, miért jöttem ide?

Günther. Talán bizony rám gondolt?

Lindenné. Dolgoznom kell, hogy az életet elviselhessem. Ifjúságom óta dolgoztam, s ez volt egyetlen és legigazabb örömem. Most pedig egészen egyedül állok a nagyvilágon, siváron és elhagyatottan, hogy önmagunkért dolgozzunk, nem okoz örömet. Adjon nekem valakit, a kiért dolgozhassam.

Günther. Ebből én nem hiszek semmit. Mind ez nem egyéb, mint túlhajtott áldozatkész női nagylelkűség.

Lindenné. (fölkel.) Vette észre valaha, hogy túlhajtott lényű voltam?

Günther. Hogyan? hát képes volna? Mondja ismeri multamat?

Lindenné. Ismerem.

Günther. S tudja, minek tartanak itten?

Lindenné. Nem célzott-e rá az előbb, hogy velem más ember lehetett volna önből.

Günther. Sőt erről meg vagyok győződve.

Lindenné. Hát ha ez még most megtörténhetnék?

Günther. Krisztina! Ezt teljes megfontolás után mondja? Igen, igen, meglátom önön. Tebát csakugyan van bátorsága?

Lindenné. Kell, hogy legyen valakim, a kiért élhessek, az ön gyermekeinek pedig anyára van szükségük. Nekünk kölcsönösen szükségünk van egymásra. Én hiszek lelkének neves alapján — önnel közösen mindent merek.

(Tarantella zene.)

Günther. (megragadva Lindenné kezét.) Oh hála, hála Krisztina! most már mások szemében is fogok tudni emelkedni. — De elfelejtettem —

Lindenné. (figyel, hátramegy — visszajön.) Csitt! A tarantella, menjen, menjen, menjen!

Günther. Miért? Mi az?

Lindenné. Hallja a tánczot fölöttünk? Ennek végeztével visszatérnek.

Günther. Megyek, megyek. Most már úgy is késő. Ön persze nem tudja, mit követtem el Helmerék ellen?

Lindenné. Tudom, Günther!

Günther. S még is van bátorsága, hogy...?

Lindenné. Nagyon értem, meddig ragadhat a kétségbeesés olyan férfit, mint ön.

Günther. Oh, bár tehetné meg nem történtté.

Lindenné. Teheti, mert levele még a szekrényben hever.

Günther. Igaz ez?

Lindenné. Igaz, de — —

Günther. (fürkészőleg nézve Lindennét.) Ugy értsem ezt talán, hogy barátnőjét mindenáron meg akarja menteni? Mondja ki nyíltan. Így áll a dolog?

Lindenné. A ki már eladta volt magát mások kedvéért, sose teszi meg még egyszer, Günther.

Günther. Vissza fogom kérni leveletem.

Lindenné. Ne tegye.

Günther. Igen. Itt maradok, míg Helmer jön. Vissza kérem leveletem, majd azt mondom neki, hogy csak elbocsátásomról van szó — ne olvassa el.

Lindenné. Nem Günther, ne kérje vissza a levelet.

Günther. De mondja, nem ez volt az igazik, hogy engem ide rendelt?

Lindenné. Igen, az első ijedtségben, de azóta több 24 óra telt el s ez idő alatt hihetetlen dolgokat láttam itt e házban. Helmernek mindent meg kell tudnia: ennek a szerencsétlen titoknak napfényre kell jönnie, férjnek és feleségnek nyíltan kell egymással beszélniök, lehetetlen, hogy ez a leplezgetés és titkolódzás tovább tartson.

Tarantella megszűnik.

Günther. Jól van tehát; ha van hozzá mersze . . Egyet azonban meg tehetek s mindjárt meg is fogom tenni.

Lindenné. (figyel) Siessen, menjen! menjen! A táncznak vége. (hátramegy és kinyitja a külső ajtót) egy pillanatig se vagyunk többé bátorságban.

Günther. Várom lent a ház előtt.

Lindenné. Helyes, el kell kísérnie.

Günther. Óh, még soha se voltam ily végtelenül boldog. (El a szoba és az entré közti ajtó a következő jelenet alatt nyitva marad) mikor Günther elment Lindenné az ajtót bezárja és a kulcsot lehuzza).

MÁSODIK JELENET.

Lindenné, később Helmer, Nóra.

Lindenné. (a szobát kissé rendbe hozza és felső ruháit maga elé teszi.) Mily fordulat! Oh! mily fordulat! Hát lesz valakim, a kiért dolgozhatom, a kiért élhetek; rendet és békét hozhatok be egy pusztult otthonba . . . ? Ugy van, ezt fogom tenni! Csak jönnének már hamar. (Kívül Nóra beszél) Nem! nem! (figyel) Im hol, itt vannak már. Gyorsan a holmimat. (fölveszi kalapját, köpenyét — a zárban kulcsot fordítanak meg és Helmer szinte erővel vezeti be Nórát az entréba. Nórán olasz jelmez van, e fölött nagy fekete sál. Helmer estély öltözetben van, s azon nyitott fekete dominót visel).

Nóra. (Még az ajtóban szabadkozva). Nem, nem oda be, ismét fel akarok menni, nem akarok oly korán elmenni . . .

Helmer. De, drága Nóra!

Nóra. Könyörögve, esdekelve kérlek, Róbert — csak még egy óráig.

Helmer. Egy perczig se tovább, édes Nóra, Tudod, hogy így beszéltük meg. Így ni! be a szobába — itt meghülsz. (Nórát ellenállása daczára szeliden bevezeti a szobába).

Lindenné. Jó estét!

Nóra. Krisztina!

Helmer. Hogyan, asszonyom, ön még itt, ily későn.

L i n d e n n é. Bocssásson meg, nagyon kívántam látni Nórát jelmezében.

N ó r a. Itt ültél és rám várakoztál?

L i n d e n n é. Sajnos, igen! nem jöttem elég jókor, te már fenn voltál és én nem akartam elmenni, mielőtt nem láttalak.

H e l m e r. (Nóráról levéve a sált.) Akkor jól nézze meg őt. — Azt hiszem, érdemes, hogy nézzik. Nem szép-e, Lindenné asszonyág?

L i n d e n n é. Valóban kénytelen vagyok elismerni.

H e l m e r. Nem gyönyörű? Ez volt a bálon is az általános nézet. Csak rettenetesen akaratos a drága kis teremtes. De mit tegyünk? Hiszi-e hogy szinte erőszakkal kellett őt elhoznom. (sált beledobja a jobb oldali hinta székbe.)

N ó r a. Meg fogod bánni, Róbert, hogy sajnáltál tőlem még egy félórácskát (leül a szinpad közepén levő karszékbe.)

H e l m e r. Ime asszonyom, még most is akaratoskodik. Tarantellájával zajos, tegyük hozzá, jól megérdemlett tapsokat aratott — bár az előadásban kissé sok volt a realizmús — úgy értem — valamivel több mint a mennyi, szigorúan véve, a művészet követelményeivel összeegyeztethető volt. De mind egy! A fődolog az, hogy tapsokat, viharos tapsokat aratott. Hagybattam-e őt ez után? Hogy a hatást gyöngitse? köszönöm szépen, Capri bájos leányát, szeretném azt mondani, Capri Cipricziózus leányát — karon fogtam, s következett villámgyors megkerülése a teremnek, meghajtás minden-

felő és — a szép látvány eltűnt. — Az elmenetelnek mindig hatásosnak kell lennie — ezt azonban sehogy se bírom Nórával megérteni. Püh! de meleg van itt, (a dominót ledobja egy székre, és kinyitja a szobájába nyíló ajtót.) Mi ez? Hiszen itt setét van. Persze, természetesen. Engedelmet kérek (Bemegy s meggyújt néhány gyertyát.)

Nóra (felugrik a székről de ott marad — suttogva Lindennéhez) Nos?

Lindenné. (halkan) Beszéltem vele!

Nóra. És.

Lindenné. Mindent meg kell mondanod férjednek.

Nóra. (tompán.) Tudtam!

Lindenné. Günther részéről nincs mitől tartanod, de szólnod kell.

Nóra. Nem szólok semmit.

Lindenné. Akkor szól helyetted a levél.

Nóra. Köszönöm, Krisztina. Tudom már, mit kell tennem. Csit! (gyorsan leül.)

Helmer. (Ismét belépve.) Nos, asszonyom, megbámulta őt?

Lindenné. Igen, és most kívánok jó éjszakát

Helmer. Már is? Önéi ezek a kötő szerek?

Lindenné. (átvéve őket.) Igen, köszönöm; majdnem itt felejtettem.

Helmer. Tehát köt?

Lindenné. Igen!

Helmer. Tudja mit, inkább himeznie kellene.

Lindenné. Ugy? S miért?

Helmer. Mert ez sokkal szebben veszi ki

magát. Nézze csak, a himzést így tartjuk balke-szünkkel s jobbunkkal a tűt vezetjük — így egy könnyed, hosszúra nyújtott ívet írva le, nemde?

Lindenné. Igen, azt hiszem.

Helmer. A kötés ellenben mindig olyan for-mátlan. Az összenyújtott karok — ilyen formán a kötő tűk föl s alá járva — mindebben van va-lami khinai. Valóban fölséges egy pezsgó volt.

Lindenné. Most pedig jó éjt, Nóra, s ne légy többé akaratos.

Helmer. Helyes a beszéd, asszonyom!

Lindenné. Jó éjt, igazgató ur!

Helmer. (Lindennét az ajtóig kísérve.) Jó éjt, jó éjt! Remélem baj nélkül ér haza? Szívesen elki-sérném — de hiszen közel lakik. Jó éjt! jó éjt! (Lindenné távozik. Helmer bezárja utána az ajtót s visz-szatér az előtérbe.)

HARMADIK JELENET.

Helmer, Nóra.

Helmer. Csak hogy végre megszabadultunk tőle. Unalmas egy dáma.

Nóra. Nem vagy nagyon fáradt, Róbert?

Helmer. Lagkevesebbé sem.

Nóra. Álmos sem?

Helmer. Semmit. Ellenkezőleg rendkívül ele-vennek érzem magamat, hanem te? Te csakugyan fáradtnak és álmosnak látszol.

Nóra. Igen, nagyon fáradt vagyok. Aludni fogok nem sokára.

Helmer. No látod-e! Még is csak helyesen cselekedtem, hogy nem maradtam veled tovább.

N ó r a. Oh, a mit te teszel, az mind jól van téve.

H e l m e r. (homlokon csókolja Nórát,) Most az egyszer megint okosan beszél az én kis feleségem. (elmenve tőle jobbra) De észre vetted e, milyen vig volt ma este Rank?

N ó r a. Ugy? Igazán olyan vig volt? Én nem beszélhettem vele.

H e l m e r. Én is alig; de régóta nem láttam olyan jókedvűnek. (kis ideig Nórát nézi, aztán közelebb jön.) Hm, . . . még is szép, hogy megint a saját lakásunkban vagyunk; hogy egészen egyedül vagyok veled. — Oh te elragadó, fölséges asszony!

N ó r a. Ne nézz rám így, Róbert (felkel a mikor Helmer feléje tart, s balra megkerüli a közép asztalt).

H e l m e r. En rá ne nézzek legdrágább kincsemre? Az én gyönyörűségemre, mely csak az enyém, egyes egyedül az enyém!

N ó r a. (az asztal másik végéhez megy) Ma este nem szabad hozzám így beszélned.

H e l m e r. (követve Nórát) Még a véredben van a tarantella. S ez még csábítóbbá tesz. (halk nevetés és hangok) Hallga', a a vendégék oszladoznak (halkabban.) Nem sokára, Nóra elcsendesül az egész ház!

N ó r a. Remélem! (a karosszékre támaszkodva marad)

H e l m e r. (előre jön.) Ugy-e, én drága Nórám? Ah, tudod-e, ha úgy társaságban vagyok veled — tudod-e mért beszélek veled akkor oly keveset? mért tartom magam tőled oly távol, s mért vetek rád csak lopva egy-egy pillantást — tudod-e mért teszem ezt? Mert akkor azt képzelem, hogy titkos

szeretöm, titkos menyasszonyom vagy és nem sejti senki, hogy kettőnk közt valami létezik.

Nóra. Igen, igen, hisz jól tudom, hogy minden gondolatod nálam mulat.

Helmer, S mikor aztán menni készülünk, s én rá adom a sált gyöngéd ifju vállaira, — arra a fölséges nyakra, — akkor elképzelem, hogy ifju arám vagy s épen az esküvőről jövünk, s én először vezetlek lakásomba — először vagyok veled egyedül, egészen egyedül veled, a remegő szépséggel. — Egész este csak hozzád kíváncsoztam. Midőn a tarantella alatt láttam csábító és szilaj mozdulataidat — felforrott bennem a vér, s nem birtam tovább magammal. Azért vittelek el ily korán. (Helmer elől Nóra balra akar lépni, az hátul megkerüli az asztalt, s a pamlaghoz lép).

Nóra. Menj, Róbert! Hagyj most egyedül.

Helmer. Mit jelentsen ez? Tán nem szabad veled enyelegnem, drága Nórá! Nem akard? Nem vagyok-e a férjed? (csengetés)

Nóra. (összerázkódik) Hallod?

Helmer. (az előszoba ajtaja felé) Ki az?

NEGYESEDIK JELENET.

Előbbieket és Rank.

Rank. (künn) Én vagyok. Bejöhetek egy pillanatra?

Helmer. (halkan boszusan) Hát ez mit akar még? — Ilyenkor? — (haragosan) Várj egy kissé. (ajtót nyit, de nem zárja be kulcsával) Szép tőled, hogy ajtónk előtt nem haladsz tovább.

Rank. Hallani véltem hangodat, azért be

akartam pillantani. (tekintetét futólag körül jártatja)
Oh, ezek a kedves, ismert helyiségek. Olyan csön-
des és barátságos itt nálatok.

Helmer. Ugy látzik, odafent is egészen jól
találtad magad?

Rank. Kitünően? S miért ne? Miért ne ve-
gyük ki e világon mindenből a részünket? Annyit
és addig, a míg csak lehet. A bor kitűnő volt.

Helmer. Különösen a pezsgő!

Rank. Te is észrevetted? Hihetetlen, mennyit
voltam képes leöblögetni.

Nóra. (leül a pamlagra) Róbert is sok pezsgőt
ivott ma este.

Rank. Ugy?

Nóra. Igen, silyenkor utána mindig olyan vig.

Rank. Hát mért ne csinálna magának az em-
ber, egy jól felhasznált nap után egy vig estét?

Helmer. Jól felhasznált? Sajnos, ezzel nem
diesekedhetem.

Rank. (Helmer vállát veregetve) Hanem én, én
igen!

Nóra. Akkor ma bizonyosan tudományos
vizsgálatot eszközölt, doktor ur!

Rank. Ugy van!

Helmer. Tessék! Nóra tudományos vizsgá-
latokról beszél. (leül a hintaszékbe)

Nóra. S gratulálhatok-e az eredményhez?

Rank. Persze!

Nóra. Tehát jó eredmény?

Rank. A lehető legjobb, mind az orvosra,
mind a betegre nézve, t. i. bizonyosság.

Nóra. (mohón és fürkészve) Bizonyosság?

Rank. Teljes bizonyosság! Hogy ne csináltam volna magamnak egy vig estét?

Nóra. Helyesen tette, doktor!

Helmer. Azt mondom én is. Csak ne kelljen érte holnap megbűnhődnöd.

Rank. Ejh, semmiért semmi sem kapható az életben.

Nóra. Doktor, ön bizonyára nagy barátja az álarczos báloknak?

Rank. Ha sok érdekes maszk van jelen, mindenesetre.

Nóra. Nos tehát, hogy jelenjünk meg mi ketten a legközelebbi álarczos bálban?

Helmer. Oh, te kis könnyelmű jószág — hát már most a legközelebbi álarczos bálra gondolsz?

Rank. Mi ketten? Megmondom önnek! Ön a szerencse gyermekét fogja jelképezni.

Helmer. De aztán terepts egy ennek megfelelő jelmezt is.

Rank. Hagyd nődet úgy fellépni, a hogy az életben jár-kel.

Helmer. Nagyon találó megjegyzés. De mit fogsz te ábrázolni?

Rank. Ezzel, kedves barátom, már teljesen tisztában vagyok.

Helmer. Nos?

Rank. A legközelebbi álarczos bálban láthatatlanul fogok megjelenni.

Helmer. Furcsa egy ötlet!

Rank. Volt egyszer egy nagy fekete kalap

— nem hallottál a láthatatlanná tevő kalapról? Ezt föl vesszük, s akkor nem lát senki.

Helmer. Ebben igazad van! (elfojtott mosolylyal)

Rank. Hanem egészen eltelejtettem, mért jöttem be. Helmer, adj egy szivart, egyet a sötét havannákból.

Helmer. A legnagyobb örömmel (felugrik s oda tartja Ranknak a szivar tartót.)

Rank. (vesz egy szivart, s levágja hegyét.) Köszönöm.

Nóra. (felkel, s meggyújt egy viaszgyufát.) Imetűz!

Rank. Szépen köszönöm. (Nóra odatartja a gyufát, Rank rágyújt.) S most ég áldjon! (kezet nyújt.)

Helmer. Isten veled, kedves barátom.

Nóra. Jó álmokat doktor! (kezet nyújt.)

Rank. Köszönöm ezt a kívánságát!

Nóra. Kívánja neked ugyan ezt.

Rank. Önnek? szívesen, ha kéri . . . Jó álmokat! S köszönet a tűzért! (mindkettőnek int és távozik.)

ÖTÖDIK JELENET.

Helmer, Nóra, majd Helén.

Helmer. (fojtott hangon.) Ma nagyon sokat ivott.

Nóra. (félíg önkivületben.) Lehetséges! (Helmer kivészi zsebéből kulcsköteget és az előszobába megy.) Róbert — mit akarsz ott?

Helmer. Ki kell üríteni a levélszekrényt, egészen tele van; — holnap már nem volna hely az ujságok számára.

Nóra. (az ablak felé tántorog.) Dolgozni fogsz még?

Helmer. Hogy is ne? De mi ez? Valaki járt a lakat körül.

Nóra. A lakat körül!

Helmer. Igen. Mit jelent ez? Remélem nem a lányok? S egy törött hajtó fekszik. Nóra ez a tied közül való.

Nóra. (gyorsan.) Akkor csak a gyermekek lehettek.

Helmer. Erről le kell őket szoktatnod. Hm, hm! No, itt az egész mindenség! (kiveszi a tartalmát s kikiált a konyhába.) Helén! Helén! oltsa el a világosságot az előszobában. (Ismét bejön a szobába s bezárja az előszobába nyíló ajtót — kezében a levelekkel.) Ime — néad csak, mekkora halom. (kotdrász között) Mi ez?

Nóra. (az ablaknál.) A levél! Ah! nem, nem, Róbert!

Helmer. Két névjegy — Ranktól!

Nóra. Rank — orvostól.

Helmer. (nézve a névjegyeket.) Doctor medicinae Rank, legfeljebb feküdtek; csak az imént dobhatta be.

Nóra. Nincs rajta semmi?

Helmer. A név fölött fekete kereszt van. Nézd, nyugtalanító egy ötlet... Ugy veszi ki magát, mintha saját halálát jelentené be.

Nóra. Azt teszi.

Helmer. Micsoda? Honnan tudod? Szólt neked valamit?

Nóra. (az ablaktól távozva) Igen, mikor a névjegy jön, mondá ő, már elbucsuzott tőlünk. Bezárkozik és meghal.

Helmer. Szegény barátom! Tudtam, hogy

már nem sokáig fogjuk hallani. De ily hamar! S elbuvik, mint a sebzett vad.

N ó r a. Ha meg kell lenni, így van legjobban, szó nélkül történik. Nem igaz, Róbert?

Helmer. (föl s alá járva) Annyira hozzánk tartozott! Alig birom elképzelni házunkat nélküle. Szenvedéseivel, elhagyottságával mint egy felhős hátterét képezte a mi ragyogó napfényes boldogságunknak. De talán így van ez legjobban. Rá nézve mindenesetre. (félkarjával átöleli Nórát.) Oh drága nőm! úgy tetszik, hogy nem tarthatlak elég szorosán. Tudod-e, Nóra, néha azt kívánom, bár fenyegetne valami veszély, hogy életemet és véretemet s mindenemet kockáztatóra tehetném érted.

N ó r a. (kiszakítja magát Helmer karjából, erős és határozott hangon.) Most olvasd leveleidet, Róbert!

Helmer. Nem, nem ma éjjel nem. Nálad maradok, édes feleségem.

N ó r a. Mig barátod a halál gondolatával tölt el?

Helmer. Igazad van. Ez mindkettőnket megrendített; közénk jött valami, a mi nem szép: a halál és feloszlás eszméje. Ettől iparkodnunk kell megszabadulni. Addig, menjen ki ki a magaszobájába

N ó r a. (Helmer nyakába borulva) Róbert! jó éjt!

Helmer. (homlokon oszokolja Nórát) Jó éjt, drága hitvesem! szép álmokat, Nóra! Most pedig átvásom a leveleket. (A levélesomaggal el szobájába és bezárja maga után az ajtót.)

N ó r a. (Vad pillantásokkal tapogatódzik megragadja Helmer dominóját, magára veti, és gyorsan rekedten és szórakozottan suttogja.) Sohse lássam őt viszont. Soha, soha, soha! (sálját fejére veti.) S a gyermekeket se lássam viszont soha! Őket se, soha, soha! — Oh,

az a fekete jéghideg víz Oh az a feneketlen —
— az a — Csak már vége volna! Most ráta-
lált! most olvasta! Ah, nem, nem, még nem. Élje-
tek boldogul, Róbert, te és a gyermekek. (torná-
czon át ki akar rohanni, ugyan e pillanatban Helmer fel-
rántja ajtaját, s megjelen nyitott levéllel kezében)

Helmer. Nóra!

Nóra. (hangosan sikoltva.) Ah!

Helmer. Mi ez? Tudod, mi áll ebben a le-
vélben?

Nóra. Igen, tudom. Hadd menjek, hadd tá-
vozzam!

Helmer. (visszatartva őt.) Hová akarsz menni?

Nóra. (iparkodik magát kiszabadítani.) Te ne
ments meg, Róbert!

Helmer. (visszatántorog.) Igaz, igaz! a mit az
ez ember ír? Iszonyú! Nem, nem! Hisz ez lehe-
tetlen! nem lehet igaz!

Nóra. Igaz! Mindenek fölött szeretlek a világon.

Helmer. Hagyd ezeket a kopasz mentségeket.

Nóra. (Egy lépést tesz Róbert felé.) Róbert!

Helmer. Boldogtalan! mit tettél?

Nóra. Hagyj elmennem. Te ne bűnhődjél ér-
tem — ne vedd magadra.

Helmer. Semmi komédia! (Bezárja az előszó-
bába nyíló ajtót.) Itt maradsz, és számot fogsz adni
(megragadja Nóra karját s előre hordozza.) Van-e fogalmad
erről, hogy mit tettél? Felelj! Van-e róla fogalmad?

Nóra. (Nem vessi le szemét Helmerről, s növekvő
nyomatékkal mondja.) Igen, most már kezd róla tisz-
ta fogalmam lenni.

Helmer. (Át Nóra előtt balra.) Oh milyen ret-
tenetes ébredés! Az én örömem és büszkeségem,

az egész 8 év alatt nem volt más, mint maga a képmutatás, a hazugság — sőt még rosszabb, még rosszabb, — a büntett — ! Oh, a feneketlen ocsmányság, mely ebben rejlik ! Piha ! Piha !

Nóra. (hallgat s nem veszi le Helmerről szemét.)

Helmer. (Megáll Nóra előtt.) De sejtenem kellett volna, hogy ilyesmi fog történni. Előre kellett volna látnom atyád könnyelmű elveit — hallgass ! Atyád könnyelmű elveit mind örökölted. Se vallásod, sem erkölcsöd, sem kötelesség érzeted. Oh mennyire megbűnhődtem az elnézésért, melyet nála gyakoroltam. Miattad tettem, s te így hálálod meg nekem.

Nóra. Igen, így !

Helmer. Semmivé tetted egész boldogságomat, földültad jövőmet (átmegy Nóra előtt jobbra.) Oh, milyen borzasztó egy gondolat ! Egy lelkiismeretlen ember hatalmában vagyok, azt teheti velem, a mit akar, azt követelheti tőlem, a mi neki tetszik, parancsolóm lehet, rendelkezhetik kénye kedve szerint — s nekem mindent némám el kell tűrnöm ! S ily gyalázatosan egy könnyelmű nő miatt kell lesülyednem és tőkre mennem.

Nóra. Ha én többé nem vagyok, te szabad vagy

Helmer. Semmi frázist. Atyád is dobálódzott az e fajta szólásmódokkal. Mit érhetne az nekem, ha te többé nem vagy ? Épen semmit. Günther azért nyilvánosságra hozhatja a dolgot, és ha ezt megteszi, akkor én esetleg abba a gyanuba jövök, hogy tudomásom volt büntettedről sőt tán azt fogják hinni, hogy én voltam a bűnszerző — én csábítottalak a bűnre. S mind ezt neked köszönhetem, neked, a kit egész együttlétünk alatt tenyeremen hordtam. Tudod e most már, mit tettél velem ?

Nóra. (hideg nyugalommal.) Tudom!

Helmer. Annyira hihetetlen, hogy még mindig nem bírom felfogni. De valamire el kell magamat határoznom. Le azzal a sállal, le vele, mondom! . . . Iparkodnom kell őt egy vagy más módon kielégíteni. — A dolgot minden áron el kell simítani. S ami engem, és téged illet, úgy kell mutatkoznunk, mintha egészen a régiek volnánk. Természetesen csak a világ szeme előtt. Tehát te ezért is itt maradsz a házban; ez magától érthető. De a gyermekek revelését nem hagyom neked; azt nem merem rád bízni. . . . Óh, hogy így kell beszélnem azzal, a kit oly bensőleg szerettem, s a kit még most is —! — De meg kell lennie. Mától fogva többé nem a boldogságról van szó; itt csak az a kérdés, hogy lehet remjait, maradékait, látszatát megmenteni. (Csöngöttek, Helmer összerázkodik) Mi ez? Ily későn. Talán a legborzasztóbb —! Csak nem —? Bujj el, Nóra! Mondd, hogy beteg vagy. (Nóra mozdulatlan állva marad. Helmer az ajtóhoz megy és kinyitja.)

Helén. (félíg levelezőve az entrékben) Itt egy levél a nagyságos asszony számára.

Helmer. Adja ide! (Helén el. Megragadja a levelet és az ajtót) Az tőle való! De rem kapod meg, én magam fogom elolvasni.

Helmer. (a lámpánál) Alig van hozzá bátorságom. Talán el vagyunk veszve, te ép úgy, mint én. Eh, meg kell tudnom. (Mohón feltépi a levelet, végig fut néhány soron, egy mellékelt iratot néz, örömkialtás) Nóra!

Nóra. (kérdőleg néz Helmerre.)

Helmer. Nóra! — — nem! még egyszer el kell olvasnom. — Iger, — igen, úgy van! Meg vagyok mentve! Nóra! meg vagyok mentve!

Nóra. És én?

Helmer. Természetesen te is, mind a ketten mag vagyunk mentve, — mind a ketten. Nézz ide. Visszaküldte kötelezvényedet. Azt írja, hogy szánja és bánja — egy szereacsás fordulat életében — de hisz, hogy mit ír, közömbös lehet ránk nézve. Meg vagyunk mentve. Nóra! Már senki sem árthat neked ő! Nóra, Nóra — előbb azonban csak pusztuljanak el ezek a nyomorult okmányok! — Nézzük csak! — (Egy pillantást vet a kötelezvényre.) Nem látni sem akarom, az egész ne legyen más, mint egy álom, (a kötelezvényt és a két levelet összetépi; mindent a kályhába dob s nézi a mint hamvad.) Ugy; most többé nem létezik. — Azt írta, hogy te karácsonyest óta — oh, Nóra, rettenetes három nap lehetett az rád nézve.

Nóra. Nehéz harczot vívtam e három nap alatt.

Helmer. Oh, mily kinokat kellett túrnöd a nélkül, hogy más szabadulásod lett volna, mint —. Nem, ne gondoljunk többé az utálatos dolgokra. Örvendezzünk és ismételjük: elmúlt, elmúlt! — Nóra! nem hallod? Ugy látszik, te még mindig nem fogod fel, igen, elmúlt . . De mi az, — ez a merev arzkifejezés? Oh én szegény, drága Nórám értelek már, még most sem vagy képes elhinni, hogy megbocsátottam. Pedig én igazán megbocsátottam neked; esküszöm, hogy mindent megbocsátottam. Hiszen tudom, hozzám való szerelemből tetted.

Nóra. Igen, szerelemből.

Helmer. Ugy szerettél, a hogy egy nő férjét szeretni tartozik. Csak az eszközöket nem tudtad megítélni. De azt hiszed-e, hogy kevésbbé vagy nekem drága, mert önállóan cselekedni nem tudsz. Nem, nem, támaszkodjál csak rá; én tanácsadót,

vezetőd és utbaigazitód leszek. Nem volnék férfi, ha ép ez a nő, tehetetlenség nem tenne előttem kétszer oly vonzóvá. — Szükségtelen agyadban tartanod azokat a sujtóió szavakat, melyek első ijedtségemből fakadtak, oly pillanatban a mikor azt hittem, hogy minden össze fog omolni fejem fölött. Meghocsátottam neked, Nóra! esküszöm, hogy megbocsátottam.

Nóra. Fogadd köszönetemet bocsánatedért. (el a bal ajtón.)

Helmer. Maradj (Benez.) Mit akarsz ott a hálószozában?

Nóra. (Künn.) Leteszem az álarczos ruhát.

Helmer. (a nyitott ajtó előtt.) Helyesen; iparkodjál megnyugodni és kedélyedet ismét egyensúlyba hozni, én megriasztott galambom. Pihend ki magadat; én védeni és oltalmazni foglak. (az ajtó közelében járkál.) Óh, be szép és barátságos a mi otthonunk. Nóra. Itt biztosítva vagy minden kellemetlenség ellen; védeni foglak itt, mint egy tildözött galambot, a kit még jókor mentettem meg a héja karmai közül, majd csak megnyugtatom ismét szegény dobogó szivecskédet. Hidd, Nóra, lassanként visszatér a béke! Holnap mindez egészen máskép fog előtted feltűnni, nekem többé nem fog kelleni ismételnem, hogy megbocsátottam; mert magad fogod érezni. Hogy is gondolhatod, hogy képes volnék téged elutasítani, vagy csak szemrehányásokkal illetni! — Óh, Nóra, te nem ismered, egy valódi férfi természetét. A férfire nézve valami leirhatatlanul édes és megnyugtató rejlik annak az érzetében, hogy nevének megbocsátott. Hiszen ez által mintegy kettős értelemben vált tulajdonává;

férje által mintegy újra született; bizonyos tekintetben nejévé és gyermekévé lett egyszerre. S mátol fogva igazán az légy nekem, te kis gyámoltalan teremtés. Ne aggaszszon semmi Nóra; csak légy irányomban nyíltszívű s akkor én akaratom és lelkiismeretem lesznek egyben. — Mi az? Nem fektüdtél le? Átöltözködtél?

Nóra. (a hétköznapi ruhájában ismét belépve.) Igen, Róbert, átöltözködtem.

Helmer. De miért? Most, ilyen későn? —

Nóra. Ez éjjel nem alszom.

Helmer. De kedves Nóra! — — —

Nóra. (óráját nézve.) Még nincs oly későn. Ül ide, Róbert; nekünk kettőnknek sok beszélni valónk van egymással. (az asztal egyik oldalán leül.)

Helmer. Nóra — Mit jelent ez? Ez a hideg, merov arc? — — —

Nóra. Ül le. Sok mindenről beszélnem kell veled.

Helmer. (Nórával szemben leülve egy asztalhoz.)

Nóra megijesztesz Egyáltalán nem értelek.

Nóra. Ez az. Te engem nem értesz. S én sem értelek tégedet — ma estig. Nem, ne szakíts félbe. Arra figyelj, a mit mondani fogok. Ez a leszámolás, Róbert.

Helmer. Hogy érted ezt?

Nóra. (rövid hallgatás után.) Nem tűnt fel neked semmi most, a hogy itt ülünk?

Helmer. Mi lehetne az?

Nóra. Nyolcz évig voltunk házasfelek. Nem támad-e az a gondolatod, hogy mi ketten, te meg én, férj és feleség, ma először beszélünk egymással komolyan?

Helmer. Komolyan? Mit jelent ez?

Nóra. Teljes 8 éven át — sőt tovább — első ismeretségünk napjától számítva, komoly dolgokról komoly szót soha nem váltottunk egymással.

Helmer. Talán gondokba kellett volna téged beavatnom, gondokba, melyeket könnyebben viselni úgy segíthetnél volna?

Nóra. Gondokról nem beszélek. Azt mondom, hogy még soha semmiféle dolgot se beszélünk meg együtt komolyan.

Helmer. De, drága Nóra, hát neked való lett volna ez?

Nóra. Most a tárgynál vagyunk. Te engem nem értettél soha . . . Sok igazságtalanságot szenvedtem Róbert. Először atyámtól és azután tőled.

Helmer. Hogyan! — kettőnkől — tőlünk kettőnkől, a kik gyöngédebben szerettünk téged, mint minden más ember?

Nóra. (fejét rázza.) Soha se szerettetek. Csak örömet szerzett nektek, hogy belém vagytok bódulva.

Helmer. De Nóra! miféle beszéd ez?

Nóra. Nem így van-e, Róbert? Midőn még otthon voltam a papánál, ő közölte velem minden nézetét s így nekem ugyanegy nézeteim voltak; ha valamikor mégis más nézeteim támadt, eltitkoltam; mert saját nézeteim nem lettek volna papa inyére. Babuskájának nevezett és játszott velem, mint a hogy én babáimmal játszottam. — Aztán a te házadba kerültem.

Helmer. Micsoda kifejezések ezek házasságunkról?

Nóra. (zavartalanul) Ugy értem, hogy aztán papa kezeiből a te kezeidbe mentem át. Te mindent saját ízlésed szerint rendeztél be s így az én

ízlésem is olyan lett, mint a tied; vagy csak úgy tüntettem fel: magam se tudom azt hiszem hol így, hol úgy voltam vele. Ha most visszapillantok rá, úgy tetszik, hogy mint egy szegény embernek máról holnapra éltem itt. — Abból éltem, hogy neked művészeti mutatványokkal szolgáltam, Róbert. De te így akartad. Te és papa nagy bünt követtetek el ellenem. Ti vagytok az oka, hogy nem lett belőlem semmi.

Helmer. Be oktalan és háládatlan vagy! . . Nem voltál itt boldog?

Nóra. Nem, soha. Mert azt hittem, hogy az vagyok; pedig sohse voltam az.

Helmer. Nem voltál boldog! Nem?

Nóra. Nem, csak vig. S te mindig oly barátságos voltál irányomban. De otthonunk nem volt más egy játszó szobánál. Odahaza atyámnál úgy bántak velem, mint egy kis babával, itt mint egy naggyal. A gyermekek viszont az én babáim voltak. Felvidultam, ha játszottál velem, ép úgy mint a gyermekek is felvidultak a maguk részéről, ha én játszottam velük. Ez volt a mi házasságunk, Róbert.

Helmer. Van némi igazság abban, a mit mondtál — bármily túlhajtott is. De mától fogva nem így lesz. A játék ideje elmúlt: következik a nevelés!

Nóra. Kinek a nevelése? Az enyém vagy a gyermekeké?

Helmer. A tied is, meg a gyermekeké is, édes Nórám!

Nóra. Ah, Róbert, te nem vagy rá alkalmas, hogy hozzád illő feleséget nevelj belőlem.

Helmer. S ezt te monded?

Nóra. S én — miképpen vagyok én előkészítve, hogy a gyermekeket neveljem?

Helmer. Nóra!

Nóra. Nem mondtad-e az imént magad, hogy ezt a feladatot nem mernéd rám bízni.

Helmer. Izgatottságomban! Hogy tudsz erre súlyt fektetni?

Nóra. Oh, teljesen igazad volt, én nem tudok megfelelni ennek a feladatnak. Előbb egy másikat kell megoldani. — Rajta kell lennem a magam nevelésén. S ennél te nem vagy képes segíteni. Magamnak kell vele foglalkoznom. S ezért most elhagylak.

Helmer. (felugorva.) Mit mondasz?

Nóra. Szükséges, hogy egy magamra legyek utalva, hogy magamról és környezetemről számot adhassak. Azért nem maradhatok tovább nálad. (felkel, de helyben marad.)

Helmer. Nóra! Nóra!

Nóra. Most rögtön elhagyom lakásodat, Krisztina, remélem, befogad erre az éjjelre.

Helmer. Megőrültél? Ezt nem engedem meg! Megtiltom!

Nóra. Semmit se fog használni, bármit tiltasz meg nekem mostantól. A mi az enyém, magammal viszem. Tőled nem kell semmi, se most, se később.

Helmer. Mily eszeveszettség! (át jobbra.)

Nóra. Holnap haza utazom — úgy értem, szülőföldemre. Ott hihetőleg könnyebben fogom, magam egy vagy más módon fentartathatni.

Helmer. Oh te elámitott tapasztalatlan teremtes

Nóra. Rajta kell lennem, hogy tapasztalatokat szerezzek.

Helmer. Elhagyni lakásodat, férjedet és gyermekeidet. (visszahozza). S nem gondolod meg, mit szólnak hozzá majd az emberek?

Nóra. Erre nem lehetek tekintettel. Csak annyit tudok, hogy rám nézve szükséges.

Helmer. Ez felbáborító! Így teszed magad túl legszentebb kötelességeiden?

Nóra. Mit tartasz legszentebb kötelességeimnek

Helmer. S ezt én mondjam meg neked? Hát nem azok-é a férjed és gyermekeid iránti kötelességek

Nóra. Nekem más, ép oly szent kötelességeim vannak.

Helmer. Nincsenek. — Mik volnának azok?

Nóra. A kötelességek magammal szemben.

Helmer. Mindenek előtt hitves és anya vagy.

Nóra. Ezt nem hiszem többé. Azt hiszem, mindenek előtt emberi lény vagyok — ép úgy mint te — vagy legalább törekedni fogok, hogy azzá legyek. Tudom, hogy a legtöbb ember neked ad igazat, Róbert s hogy a könyvekben is így áll. De én nem elégedhetem meg többé azzal, a mit a legtöbb ember mond, s a mi a könyvekben áll. Magamnak kell a dolgokról gondolkoznom s iparkodnom, hogy velük tisztában legyek.

Helmer. S nem volnál tisztában helyzetekkel saját családotban? Nincs-é az ily kérdéseknél elalhatatlan vezéred: a vallás?

Nóra. Ah, Róbert, hisz azt se tudom, mi a vallás

Helmer. Mit mondasz?

Nóra. Nem tudok én semmi egyebet, mint a mit Jakóbi lelkész mondott, midőn confirmáltak. Azt mondta, hogy a vallás ez meg az. Majd később ha egyes-egyedül magamra leszek utalva, meg fogom

vizsgálni ezt a kérdést is, hogy lássam, helyes-é, a mit Jakóbi lelkész mondott, vagy is inkább: helyes-é nékem?

Helmer. Ez még is hallatlan egy fiatalasszonytól. De ha a valóság ne képes a helyesutratolni, akkor legalább lelkiösmeretedet rázom fel. Mert erkölcsi érzéked csak van? Avagy . . . válaszolj, — tán ez sincs?

Nóra. Hát bizony erre a legjobb nem válaszolni. Hisz magam sem tudom. Egyáltalán nem vagyok tisztában a dolgokkal. Csak annyit tudok, hogy egyről másról egészen más véleményen vagyok mint te. Most is azt halom, hogy a törvények mások, mint a minőknek én gondoltam; de hogy a törvények jók, ez nem fér a fejembe. Tehát egy nőnek ne álljon jogában haldokló agg atyját kimélni vagy férjét megmenteni! Ilyesmit nem hiszek.

Helmer. Ugy beszélsz, mint egy gyermek. Nem érted a társadalmat, a melyben élsz.

Nóra. Persze, hogy nem értem. De most meg akarom ismerni. Meg kell győződnöm, kinek van igaza: a társadalomnak vagy nekem.

Helmer. Beteg vagy, Nóra, lázban beszélsz; sőt szinte azt hiszem, elment az eszed.

Nóra. Soha sem voltam mindennel oly tisztában, mint ma éjjel.

Helmer. S tiszta öntudattal hagyod el férjedet és gyermekeidet?

Nóra. Igen azzal.

Helmer. Akkor csak egy magyarázat lehetséges.

Nóra. Melyik?

Helmer. Nem szeretsz többé.

Nóra. Ép ez az.

Helmer. Nóra — — s ezt te mondd?

Nóra. Sajnálom, Róbert, mert mindig oly barátságos voltál irányomban. De nem változtathatok rajta. — nem szeretlek többé.

Helmer. (nehezen kiküzdött nyugodtsággal.) Ez is világos meggyőződés?

Nóra. Teljesen világos. Ép azért nem akarok tovább itt maradni.

Helmer. S meg tudod magyarázni azt is, mivel játszottam el szerelmedet?

Nóra. Tudom, Ma este történt, midőn a csoda be nem következett: mert akkor láttam, hogy nem vagy az a férfiú, a kinek tartottalak.

Helmer. Beszélj világosabban, nem értelek.

Nóra. Nyolcz évig türelmesen vártam, mert beláttam, oh Istenem, hogy csoda nem esik mindennap. Ekkor szakadt rám ez a szerencsétlenség, én rendületlenül meg voltam győződve: most jön a csoda. Midőn Günther levele oda künn feküdt, sohase támadt ez a gondolatom, hogy amaz ember fenyegetései téged megfélemlíthetnek. Rendületlenül meg voltam győződve, hogy azt fogod neki mondani: „Hozza az egész világ tudtára“ S ha ez megtörtént volna — — —

Helmer. Akkor? Ha saját nőmet kiszolgáltattam volna a szégyennek és gyalázatnak — —

Nóra. Ha ez megtörténik, akkor te — mint rendületlenül hittem — a világ elé állsz, mindent magadra vészelsz és így szólsz: Én vagyok a bűnös!

Helmer. Nóra!

Nóra. Azt hiszed, hogy ily áldozatot soha se fogadtam volna el tőled? Bizonyára nem! — De mit értek volna az én állításaim a tieddel szem-

ben? Ez volt a csoda, melyben félve és remegve reménykedtem. És csak, hogy lezt megakadályozzam, véget akartam vetni életének.

Helmer. Örömmel dolgoznám érted, Nóra, éjjel-nappal eltürném a nyomort és inséget; de senki sem áldozza föl annak, a kit szeret, becsületét.

Nóra. Millió nő megtette.

Helmer. Oh, te úgy gondolkozol és beszélsz, mint egy oktalan gyermek.

Nóra. Lehet. De te nem gondolkozol és beszélsz úgy, mint az a férfiú, a kihez csatlakoznám. Midőn elmúlt az ijedtséged — nem a fölött, a mi engem fenyegetett, hanem a fölött, a mi saját magadra várt. S mikor többé nem volt, mitől tartani, szemedben úgy tűnt fel minden, mintha semmi sem történt volna. Én ép úgy, mint az előtt, voltam a te pacsirtád, a te babád, a kit, mivel hogy olyan gyöngé és törékeny, a jövőben kettős óvatossággal akartál tenyereden hordozni. (egy lépést előre jő) Ebben a pillanatban, Róbert, világos lőn előtttem, hogy én itt teljes nyolcz éven át egy idegen férfiúval éltem együtt, és hogy három gyermeket szültem, oh, ez a gondolat elviselhetetlen! Szeretném önmagamat összezúzni, darabokra tépni.

Helmer. (nehéz szívv.) Látom már látom: örvény nyilott meg közöttünk! De vajjon nem volna e áthidalható, Nóra?

Nóra. Így, a hogy most látsz, nem vagyok hozzád való nő.

Helmer. Van erőm, hogy mássá legyek.

Nóra. Talán — ha a baba nem lesz nálad.

Helmer. (a közép karzékba roskad.) Tőled elválni — elválni tőled, Nóra! Nem, est én nem bírom elképzelni.

Nóra. (a bal szobába menve.) Annál szükségesebb, hogy megtörténjék. (visszatér felső ruháival és egy kis utitáskával, melyet az asztal melletti székre tesz le)

Helmer. Nóra, Nóra, ne most! Várj holnapig

Nóra. (magára vetve köpenyét). Nem tölthetem az éjt egy idegen férfi lakásán.

Helmer. De hát nem lakhatunk itt mint testvérek? (fölkel.)

Nóra. (felköti kalapját.) Nagyon jól tudod, hogy ez nem tarthatna sokáig. (nyakába véli a sál-t.) Isten veled, Róbert. A kicsikéket nem akarom látni. Tudom, hogy az enyéimnél jobb kezekben vannak. A hogy itt állok, semmijök se lehetek.

Helmer. De később Nóra, — később!

Nóra. Hogy tudhatom én azt? Hisz azt se tudom mi lesz belőlem.

Helmer. De te hitvesem vagy, nemcsak most, hanem —

Nóra. Figyelj ide Róbert: Ha egy nő elhagyja férje lakását, mint ezt most én teszem, akkor a férj a törvény értelmében — mint hallottam — neje iránti minden kötelezettség alól fel van oldva. Én föloldalak föltétlenül minden kötelezettség alól. Ne érezd magad semmi által megkötve, a mit én is kívánok a magam részére. Mind a két részen teljes szabadságnak kell uralkodnia. Ime visszaadom gyűrűdet; add te is az enyémet.

Helmer. Még ez is?

Nóra. Ez is.

Helmer. Ime!

Nóra. Így! S most már vége. Ide leteszem a kulcsokat. A lányok a ház körül mindenben járatosak, jobban, mint én. Holnap elutazásom után

idejön Krisztina, hogy becsomagolja a holmit, mely tulajdonom. Ezt küldjétek utánam.

Helmer. Vége, vége: Nóra, nem fogsz többé rám gondolni soha?

Nóra. Bizonyára még gyakran fog kelleni gondolnom rád és a gyermekekre, és erre a házra.

Helmer. Irhatok neked, Nóra?

Nóra. Nem, soha. Ezt ne tedd.

Helmer. De csak küldhetek neked valamit?

Nóra. Semmit, semmit.

Helmer. És segíthetek rajtad, ha inségbe jutnál

Nóra. Mondom, hogy nem. Idegenektől nem fogadok el semmit.

Helmer. Nóra! — hát többé soha se leszek neked más, mint idegen?

Nóra. (utitáskáját fölvéve.) Ah, Róbert, akkor a legnagyobb csodának kellene történnie.

Helmer. Nevezd meg ezt a legnagyobb csodát

Nóra. Akkor nekünk kettőnknek, neked is nekem is, annyira meg kellene változnunk, hogy — ah — Róbert, nem hiszek többé csodában (indul.)

Helmer. (Mintegy Nóra után menve, a szin elején átmegy a bal oldalra. De én hiszek. Nevezd meg! Annyira meg kellene változnunk, hogy? ...)

Nóra. Hogy a kettőnk közti élet, házasság lehetne. Isten veled! (a pitvaron át kimegy.)

Helmer. (a baloldali karos székbe lerogy, és kezeivel elfödi arcát.) Nóra! Nóra! (körülnéz és fölkel) Üres! Már nincs itt. (Remény villan föl benne.) A legnagyobb csoda? — — — (alulról hallható, a mint egy ajtó robajjal csapódik be.)

- 32—34. Szász Károly : Az ember tragédiája, tanulmány.
- 35—37. Dr. Harrach J. : Zenésztétikai tanulmányok.
- 38—39. Gaál Mózes : Költemények.
- 40—41. Szalay László : Thiers, történeti tanulmány.
- 42—43. Reviczky Gyula : Margit szerencséje, kis regény.
- 44—46. Carlyle : Burns Róbert, tört. tanulmány, Koltay Virgil ford.
47. Czákó Zsigmond : Végrendelet, dráma.
- 48—49. Dr. Boros G. : Euripides, tanulm. a görög mithológiából.
- 50—52. Koszoru, válogatott magyar népdalok gyűjteménye.
53. Obernyik Károly : Örökség, dráma 5 felvonásban.
- 54—56. Dr. Roscher Vilmos : A metropolisok földrajzi fekvése,
dr. Szalay László ford.
- 57—58. Sebesztha Károly : Kossuth Lajos, kor és jellemrajz.
- 59—61. Ibsen : Nóra, dráma 5 felv. Reviczky Gyula ford.
- 62—63. Berzsényi Dániel költeményei.
- 64—65. Szulik József : Dante és a Pokol, irodalmi tanulmány.
- 66—67. Dr. Zollner : A nő nemzetgazdasági helyzete.
- 68—69. Beniczky Lenke : Hol a boldogság, kis regény.
- 70—71. Kölcsey Ferenc szónoki művei.
- 72—73. Beöthy László : Eötvös József mint regényíró.
- 74—75. Rónaszéky Gusztáv : Asszonyok bűne, vigjáték 1 felv.
- 76—77. Kisfaludy Károly : Iréne, szomorujáték 5 felv.
- 78—79. Sebestha Károly : Deák Ferenc, politikai tanulmány.
- 80—81. Beniczky Lenke : Osztatlanul, kis regény.
- 82—84. Kölcsey Ferenc versei.
- 85—86. Ferenczy József : A kirokíról, irodalmi tanulmány.
- 87—95. Verne Gyula : Öt hét léghajón.
- 96—98. Rudnyánszky Gyula : Költemények.
- 99—100. Kisfaludy Károly : Tihamér. |
- 101—102. Beniczky Lenke : Rózsa-e vagy ibolya, kis regény.
- 103—104. Dumas Sándor : A kaméliás hölgy.
- 105—106. Habicht Lajos : A jakobinus nő bosszuja, kis regény.
- 107—108. Sebesztha Károly : A rabszolgaság az ókorban.
- 109—112. Carmen Sylva : Astra, regény.
- 113—115. Gabányi Árpád : Az apósok, vigjáték 3 felv.
- 116—117. Bogdanovits György : Novellák.
118. Hajnóczy József élete.
- 119—120. Ferenczy József : Jókai mint ujságíró.
- 121—122. Csokonay : Ódák.
- 123—124. Csokonay : Lilla, dalok.
- 125—127. Sardou Viktor : Fedora, dráma.
- 128—129. Bölsche : Mi tartja fenn az embereket, Harmath L. ford.
- 130—131. Benedek Árpád : Lidércfény.
132. Saák Lujza : Két kis regény.
- 133—134. Dr. Ferenczy József : Bosznia felé.
135. Ferenczy J. : Leonardo da Vinci és Coreggio, műtörténetrajzok
- 136—137. Kisfaludy Károly : A kérők, vigjáték 3 felv.
- 138—139. Kisfaludy Károly : Csalódások, vigjáték 4 felv.

- 140—141. Alfréd Musset: Szeszély kis egy felvonásos.
 142—144. Lessing: Galotti Emilia, szomorujáték 5 felv.
 145—148. Ballangó: A bűn ösvényén, regény.
 149—150. Kármán József: Fanny hagyományai.
 151. Dömötör Pál: Költemények.
 152—153. Dr. Németh Á.: Történelmi zsebszótár.
 154—155. Katona Bánk bánjának jegyzetes kiadása. (Zoltán Vilmos)
 156—157. Kölcsey bírálata Berzsenyi verseiről.
 158—159. Dr. Vajda Emil: A 48—49-iki szabadságharc vértanui.
 160—161. Racine: Britanicus, szomorujáték 3 felv. (Zoltán Vilmos).
 162—167. Zrínyi Miklós: Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, magyarázta Zoltán Vilmos.
 168—169. Walton R.: Vörösmarthy Mihály miní drámairó.
 170. Szávay Gyula: Kis drámák.
 171—172. Kipling R.: A dsungelből, indiai tört. (Zoltán Vilmos).
 173—174. Dr. Karácsony I.: Gyűjtemény az újabb török írók műveiből.
 175—178. Dr. Sennovitz Gyula: A magyar történelem időrendi átnézete kapcsolatban a világtörténelem főbb eseményeivel.
 179—180. T. Petronius: Arbiter. Trimalchio lakomája, ford. dr. Székely
 181. Kölcsonként táncosok, kis vigjáték 2 felv. (Nógrády Jenő).
 182—184. Sudermann H.: Keresztelő János, szomorujáték 5 felv.
 185. Zoltán Vilmos: Sabina, verses színmű 1 felv.
 186. Györfly E.: Anarchisták Rómában.
 187—189. Kis szavaló, versek iskolai ünnepélyekre.
 190—195. Miskolczy Henrik: Leányhűség, regény.
 196—197. Dr. Sennovitz Gy.: A magyar nemzetiród. tört. dióhéjban.
 198—199. Collin H. I.: M. A. Regulus, szomorujáték 5 felv., ford. id. br. Wesselényi Miklós.
 200—203. Ibsen: Hedda Gabler, színmű 5 felv. Drégely Gábor ford.
 204—205. Wildbrand A.: Az élet öröme, kis regény. Latkóczy ford.
 206—207. Hamvas József: Szilágyi és Hajmáshy, tört. vigj. 3 felv.
 208—209. Szulik József: Visszhangok, versek.
 210—211. Leichner J., Sieminski Lucian 2 kis regény.
 212—213. Tolnay Lajos: A kigyó, kis regény.
 214. Trefort Agost: Emlékbeszéd Lukács Móric felett.
 215. Irmei Ferenc: Juvenal.
 216. Darvai Móric: Űstökös csillagok.
 217—218. Rangabe A. R.: Abányában. Új görög novella. Ford. Ujlaki G.
 219. Dobonyi S.: Török János. Költői elb.
 220—222. Gyöngyösi S.: Murányi Vénus.

Sajtó alatt van és legközelebb megjelenik:

Cervantos: A spanyol táncosnő. — Hans Heins Ewers: A narancsfa meséi. — Häuff: Drámai mesék. — Jack London: Egy darab hus, kis regény. — Kant: A tiszta ész kritikája.

Az Egyetemes Könyvtár havonként jelenik meg, kapható Szilágyi Sándor könyvkereskedésében, Győrött és az összes hazai könyvkereskedésekben.

OSZK

OSZK

Órsegyházi Széchenyi Könyvtár

Órsegyháza, 1910. évi kiadás

